

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Πτυχιακή Εργασία

**Συγκριτική μελέτη των προγραμμάτων σπουδών των
τμημάτων Βιβλιοθηκονομίας τριών ευρωπαϊκών χωρών.**

Φοιτήτρια : Θεοδώρα Σοφία Σπαθή, ΑΜ: 13070

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Δάφνη Κυριάκη Μάνεση

Αθήνα, Μάρτιος 2021

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο: Δάφνη Κυριάκη Μάνεση

2. Ονοματεπώνυμο: Γεώργιος Γιαννακόπουλος

3. Ονοματεπώνυμο: Αγγελική Αντωνίου

Δήλωση Συγγραφέα Πτυχιακής Εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Θεοδώρα Σοφία Σπαθή, με αριθμό μητρώου 13070 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την καθηγήτρια μου κα. Δάφνη Κυριάκη Μάνεση κυρίως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, και την υπομονή που έκανε κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πτυχιακής εργασίας. Όπως επίσης και για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση της, για την επίλυση διάφορων θεμάτων σχετικά με την πτυχιακή εργασία.

Θα ήθελα επίσης να απευθύνω τις ευχαριστίες μου στην οικογένειά μου, η οποία με στήριζε σε κάθε μου απόφαση, φροντίζοντας για την καλύτερη δυνατή μόρφωση μου.

Επίσης, θέλω να αφιερώσω αυτή την εργασία στον αδερφό μου ο οποίος μου συμπαραστάθηκε σε κάθε δυσκολία και εμπόδιο που αντιμετώπισα καθόλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ημερομηνία: 15/03/2021

Συγγραφέας: Θεοδώρα Σοφία Σπαθή

Περίληψη

Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως στόχο την συγκριτική μελέτη των προγραμμάτων σπουδών των τμημάτων Βιβλιοθηκονομίας τριών ευρωπαϊκών χωρών. Η Βιβλιοθηκονομία αποτελεί κλάδο της επιστήμης των πληροφοριών που ασχολείται με την οργάνωση, τη διοίκηση και τις λειτουργίες των βιβλιοθηκών. Αυτός ο τομέας της επιστήμης πρόκειται να αναλυθεί μέσω της σύγκρισης των προγραμμάτων σπουδών σε προπτυχιακό επίπεδο. Οι τρεις ευρωπαϊκές χώρες που επιλέχθηκαν λόγω της διαφορετικότητας των προγραμμάτων τους είναι η Ρωσία, η Γαλλία και η Σλοβακία. Καθ' όλη την διάρκεια της έρευνας, θα εξεταστεί η επικέντρωση των σπουδών στα κοινά μαθήματα που διδάσκονται, καθώς και στην εκπαίδευση των φοιτητών μέσω των μαθησιακών αντικειμένων. Η εργασία αποτελεί κυρίως μία βιβλιογραφική επισκόπηση των προγραμμάτων σπουδών τμημάτων βιβλιοθηκονομίας αντίστοιχων τμημάτων 3 ευρωπαϊκών χωρών. Στόχος είναι η διερεύνηση του κέντρου βάρους των σπουδών, της φιλοσοφίας των προγραμμάτων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους όπως αυτά περιγράφονται στους οδηγούς σπουδών. Η μεθοδολογία αντλείται από τα πεδία της συγκριτικής ανάλυσης και της έρευνας πεδίου γενικότερα.

Λέξεις Κλειδιά: συγκριτική μελέτη, Βιβλιοθηκονομία, πρόγραμμα σπουδών, τμήματα βιβλιοθηκονομίας

Abstract

The purpose of this thesis is to compare the curricula of Library science departments of three European countries. Librarianship is a branch of information science that deals with the organization, administration and functions of libraries. This present thesis focuses on the comparison of three undergraduate degree programs in library and information science. The three European countries selected due to the diversity of their programs are Russia, France and Slovakia. Throughout the research, the study focused on the common subjects taught, as well as on the education of the students through the learning objectives. The work is mainly a bibliographic overview of the curricula of librarianship departments of respective departments of 3 European countries. The aim is to explore the center of gravity of the studies, the philosophy of the programs and their learning outcomes as described in the study guides. The methodology is derived from the fields of comparative analysis and field research in general.

Key Words: comparative study, Librarianship, curriculum, librarianship departments

Πίνακας περιεχομένων

Επιτροπή Εξέτασης.....	2
Δήλωση Συγγραφέα Πτυχιακής Εργασίας	3
Ευχαριστίες – Αφιερώσεις.....	4
Περίληψη	5
Abstract	6
Πίνακας περιεχομένων	7
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή.....	9
1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας	9
1.2 Μεθοδολογία	10
1.3 Εννοιολογική Προσέγγιση.....	11
1.4 Ιστορική αναδρομή	12
1.5 Η Βιβλιοθηκονομική Εκπαίδευση	13
1.5.1 Βιβλιοθηκονομική Εκπαίδευση Στην Ελλάδα	14
1.5.2 Σεμινάρια της Βιβλιοθηκονομίας.....	15
1.5.3 ΚΑΤΕΕ- ΤΕΙ στην Ελλάδα.....	16
1.5.4 Η βιβλιοθηκονομία στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο	17
1.5.5 Μεταπτυχιακές σπουδές στην Βιβλιοθηκονομία	18
1.6 Ο βιβλιοθηκονόμος του 20 ^{ου} αιώνα: βασικά χαρακτηριστικά	19
Κεφάλαιο 2° Η βιβλιοθηκονομία στη Ρωσία	22
2.1 Εισαγωγή.....	22
2.2 Η ιστορία και ο χαρακτήρας της Ρωσικής Δημόσιας Βιβλιοθηκονομίας	23
2.3 Πρόγραμμα Σπουδών Βιβλιοθηκονομίας στην Ρωσία	32
2.4 Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών	32
Διαλέξεις (θέματα, κύρια ερωτήματα):.....	33
2.5 Σεμινάρια (θέματα, βασικές ερωτήσεις)	34
2.6 Περίληψη (κατά προσέγγιση θέματα).....	36
2.7 Επιπλέον θέματα	37
Κεφάλαιο 3° Βιβλιοθηκονομία στην Γαλλία.....	38
3.1 Εισαγωγή.....	38
3.2 Η Ιστορία και τα χαρακτηριστικά της Γαλλικής Βιβλιοθηκονομίας	38

3.3 Πρόγραμμα σπουδών Βιβλιοθηκονομίας στη Γαλλία.....	42
3.3 Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών.....	45
Πληροφορίες και περιβάλλον.....	46
Επαγγελματικό περιβάλλον.....	46
Πρόσβαση σε έγγραφα.....	46
Πρόσβαση σε περιεχόμενο πληροφοριών.....	47
Θεσμική διαχείριση.....	47
Πρόσθετες γνώσεις.....	48
Κεφάλαιο 4^ο Βιβλιοθηκονομία στην Σλοβακία.....	48
4.1 Εισαγωγή.....	48
4.2 Ιστορία και χαρακτηριστικά της Σλοβακικής Βιβλιοθηκονομίας.....	48
4.3 Πρόγραμμα σπουδών Βιβλιοθηκονομίας στη Σλοβακία.....	50
4.4 Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών.....	52
Θέματα Διδασκαλίας.....	52
Κεφάλαιο 5^ο Συγκριτική Μελέτη.....	56
Συμπεράσματα.....	59
Βιβλιογραφία.....	61
Ελληνική.....	61
Ξένα.....	62
Δικτυογραφία.....	65

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Η εργασία αποτελεί κυρίως μια βιβλιογραφική επισκόπηση των προγραμμάτων σπουδών τμημάτων βιβλιοθηκονομίας αντίστοιχων τμημάτων 3 ευρωπαϊκών χωρών. Στόχος είναι η διερεύνηση του κέντρου βάρους των σπουδών, της φιλοσοφίας των προγραμμάτων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους όπως αυτά περιγράφονται στους οδηγούς σπουδών.

Σκοπός της εργασίας είναι η συγκριτική μελέτη των προγραμμάτων σπουδών των τμημάτων Βιβλιοθηκονομίας 3 ευρωπαϊκών χωρών.

Πιο συγκεκριμένα, αυτή η έρευνα στοχεύει στο να μελετήσει τα προσόντα που θεωρούνται ως απαραίτητα για το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου όσον αφορά την πλευρά της εκπαίδευσης ώστε να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε συνδυαστικά και ακριβέστερα το προφίλ αυτού που θεωρείται ως ένας καλά εκπαιδευμένος βιβλιοθηκονόμος. Στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης θα διερευνήσουμε αν και σε πιο βαθμό η εκπαίδευση που λαμβάνουν οι βιβλιοθηκονόμοι επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες του επαγγέλματος και ιδιαίτερα αν συμβαδίζει με τις σύγχρονες εξελίξεις της επιστήμης, αν δηλαδή, η γνώση που προσφέρουν στους μελλοντικούς επαγγελματίες είναι άμεσα αξιοποιήσιμη στον εργασιακό χώρο και ανταποκρίνεται στη σύγχρονη εργασιακή πρακτική.

Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση των σπουδαστών στα λεγόμενα «γενικά» προσόντα τα οποία τα τελευταία χρόνια έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη βαρύτητα όπως διατυπώνεται και σε διάφορες έρευνες που έχουν διενεργηθεί καθώς και στις αγγελίες εργασίας που συναντώνται πάνω στο συγκεκριμένο εργασιακό τομέα.

Τέλος, σημαντικό ερευνητικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και το αν οι διάφορες τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν προκύψει τα τελευταία χρόνια έχουν επηρεάσει τον τρόπο που διαμορφώνονται πλέον τα εκπαιδευτικά προγράμματα καθώς θεωρείται απαραίτητη η ενσωμάτωση τους στις ήδη υπάρχουσες «παραδοσιακές» πρακτικές εκμάθησης της βιβλιοθηκονομίας.

1.2 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία αντλείται από τα πεδία της συγκριτικής ανάλυσης περιεχομένου και της έρευνας πεδίου γενικότερα. Θα παρουσιαστεί μια αναλυτική μελέτη των προγραμμάτων σπουδών του τμήματος Βιβλιοθηκονομίας 3 ευρωπαϊκών χωρών.

Για την επίτευξη του σκοπού και των στόχων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η ερευνητική μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης σε ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές. Έπειτα, αφού αναλύθηκαν τα δεδομένα που προέκυψαν έγινε η σύγκριση ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα και τις προσεγγίσεις που ακολουθούνται από τις τρεις χώρες που προαναφέραμε και εξάχθηκαν κάποια συμπεράσματα.

Η έρευνα για τη συγγραφή της εργασίας αφορά άρθρα και πηγές που έχουν ως κεντρικό θέμα την Επιστήμη της Βιβλιοθηκονομίας γενικά αλλά και την εκπαίδευση στο χώρο της Βιβλιοθηκονομίας ειδικότερα. Τέλος, αναζητήθηκαν και δεδομένα τα οποία είχαν σχέση με φοιτητές που συμμετέχουν σε προγράμματα σπουδών των Τμημάτων Βιβλιοθηκονομίας ώστε να καταγραφεί και η δική τους εμπειρική άποψη επί του θέματος.

Η εργασία διαρθρώνεται σε 5 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια της βιβλιοθηκονομικής επιστήμης, στην ιστορική της πορεία, στα βασικά χαρακτηριστικά της και την παρουσίαση της ως επιστήμη στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας τόσο σε επίπεδο πτυχιακών όσο και μεταπτυχιακών σπουδών. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην επιστήμη της Ρώσικης βιβλιοθηκονομίας, στην ιστορική της πορεία στα κυριότερα χαρακτηριστικά της και στα προγράμματα σπουδών που υπάρχουν στην Ρωσία πάνω στον υπό εξέταση τομέα. Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην επιστήμη της Γαλλικής βιβλιοθηκονομίας, στην ιστορική της πορεία στα κυριότερα χαρακτηριστικά της και στα προγράμματα σπουδών που υπάρχουν στην Γαλλία για την επιστήμη της Γαλλικής βιβλιοθηκονομίας. Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην επιστήμη της Σλοβάκικης βιβλιοθηκονομίας, στην ιστορική της πορεία στα κυριότερα χαρακτηριστικά της και στα προγράμματα σπουδών που υπάρχουν στην Σλοβακία πάνω στην βιβλιοθηκονομία. Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται συγκριτική μελέτη μεταξύ της Ρωσικής, της Γαλλικής και της Σλοβάκικης βιβλιοθηκονομίας παρουσιάζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ τους αντιπαραβάλλοντάς τες. Τέλος η εργασία κλείνει με ένα περιεκτικό συμπέρασμα, αναφέροντας πως η επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας έχει εξελιχθεί αρκετά μέσα στους αιώνες αλλά χρειάζεται και άλλες βελτιώσεις και ότι γενικότερα η επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας έχει μια κοινή πορεία

στα υπό εξέταση κράτη με ελάχιστες μικροδιαφορές χωρίς ιδιαίτερη σημασία, οι οποίες μπορεί να οφείλονται και στην πολιτική, πολιτιστική και κοινωνική διαφορετικότητα αυτών των υπό εξέταση χωρών.

1.3 Εννοιολογική Προσέγγιση

Η Βιβλιοθηκονομία είναι η επιστήμη της πληροφόρησης που έχει ως επίκεντρο την οργάνωση της γνώσης και των πληροφοριών με στόχο να πραγματοποιείται η πρόσβαση από τους χρήστες όσο το δυνατόν ευκολότερα. Ποιο συγκεκριμένα είναι ένα διεπιστημονικό αντικείμενο και αυτό γιατί χρησιμοποιείται συγχρόνως και με άλλους τομείς, όπως της Πληροφορικής και διάφορους τομείς από τις Κοινωνικές Επιστήμες. Το κυριότερο πεδίο εφαρμογής της βιβλιοθηκονομίας είναι οι βιβλιοθήκες και άλλα κέντρα πληροφόρησης καθώς και άλλοι πληροφοριακοί οργανισμοί όπως για παράδειγμα τα αρχεία ή τα μουσεία και ο λόγος είναι γιατί ταυτίζεται με την οργάνωση και λειτουργία των βιβλιοθηκών.

Ο όρος βιβλιοθηκονομία αρχικά εμφανίστηκε στο βιβλίο του Lee Pierce Butler με τίτλο «An introduction to library science (1933)» το οποίο ήταν γραμμένο στα αγγλικά¹. Παρ' όλα αυτά άρχισε να γίνεται γνωστή ως επιστήμη και να αναπτύσσεται περί τα τέλη του 19ου αιώνα στις ΗΠΑ. Ωστόσο αξιοσημείωτο είναι πως αρκετοί χρήστες συγχέουν την βιβλιοθηκονομία με την καταλογογράφηση βιβλίων αν και η τελευταία είναι μια λειτουργία από τις πολλές με τις οποίες δραστηριοποιείται η βιβλιοθηκονομία.

Οι τομείς στους οποίους η βιβλιοθηκονομία πραγματοποιεί την έρευνά της είναι:

- στη διαχείριση γνώσης
- στη δόμηση των πληροφοριών,
- στα συστήματα και υπηρεσίες πληροφοριών,
- στις σχέσεις χρήστη και πληροφορίας, και
- στην ανάκτηση πληροφοριών. (Λυπιτάκης Η., 2000)

¹ Στα αγγλικά γίνεται διάκριση μεταξύ των όρων "library and information science" και "librarianship", με το πρώτο να αναφέρεται στο επιστημονικό αντικείμενο και το δεύτερο στην πρακτική εφαρμογή της βιβλιοθηκονομίας.

1.4 Ιστορική αναδρομή

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο ρυθμός της εξέλιξης των επιστημών και της έρευνας είχαν ως αποτέλεσμα την μεγάλη αύξηση της έντυπης πληροφορίας. Αυτό αυτομάτως σήμαινε πως έπρεπε να βρεθεί άμεσα ο τρόπος για την έγκαιρη εύρεση πληροφοριών μέσα από ένα πλήθος συγγραμμάτων. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου ήταν απαραίτητη η μελέτη και ανάπτυξη των μεθόδων συλλογής, επεξεργασίας, οργάνωσης και διάθεσης τεκμηρίων και πληροφοριών με γρήγορους ρυθμούς και συνάμα αποτελεσματικούς. Απαραίτητη προϋπόθεση για να συμβεί αυτό ήταν η ανάπτυξη ενός επιστημονικού κλάδου εκπαίδευσης που θα ασχολούταν αποκλειστικά με τη δημιουργία επαγγελματιών που θα είχαν ως βασικό καθήκον να αναλάβουν έρευνα στην εξέλιξη των μέσων και των μεθόδων οργάνωσης, αποθήκευσης και διάθεσης πληροφοριών. Ουσιαστικά ο ρόλος όλων αυτών των επαγγελματιών θα ήταν να είναι υπεύθυνοι για την άριστη οργάνωση των πληροφοριών έτσι ώστε να είναι εύκολη η αναζήτηση τους οποιαδήποτε στιγμή χρειαστεί αλλά και να δύναται να φιλτραριστούν τα αποτελέσματα αυτών με διάφορους όρους όπως το περιεχόμενο, η χρονολογία, ο συγγραφέας κ.α, με τον ελάχιστο δυνατό χρόνο (Τσάφου Σ., 2005)

Η βιβλιοθηκονομία ως επιστήμη με την μορφή που έχει σήμερα, πρωτοεμφανίστηκε στα τέλη του περασμένου αιώνα. Αρχικά ξεκίνησε με τη μορφή σεμιναρίων και αργότερα με την ίδρυση σχολών σε διάφορα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη επίσημη σχολή βιβλιοθηκονομίας στο κόσμο ιδρύθηκε το 1887 στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια των ΗΠΑ από τον Melville Dewey². Αυτή ήταν και η αρχή της μετάβασης από την εμπειρική-πρακτική εκπαίδευση της βιβλιοθηκονομίας σε μια πιο επίσημη, μεθοδευμένη και οργανωμένη εκπαίδευση επιστημόνων που εξειδικεύονται στη χρήση των σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και λειτουργίας βιβλιοθηκών, αλλά και στην ανάπτυξη πρωτοποριακών μεθόδων οργάνωσης, τόσο των βιβλιογραφικών πληροφοριών, όσο και των πρωτογενών πληροφοριών, με τη χρήση των επιτευγμάτων της τεχνολογίας, όπως αυτά, εκάστοτε, διαμορφώνονται (Charles. A. ,Tzou Tzou S., 2005).

Η βιβλιοθηκονομία, ως επιστήμη στοχεύει στην ανάπτυξη νέων σύγχρονων επιστημονικών μεθόδων επεξεργασίας, οργάνωσης και διάθεσης γνώσεων και πληροφοριών και στην εκπαίδευση ατόμων στην εφαρμογή επιστημονικών μεθόδων στη διαχείριση των πληροφοριών, δημιουργώντας έτσι στελέχη ικανά να απασχοληθούν σε βιβλιοθήκες και μονάδες

²Melville Louis Kossuth (Melvil) Dewey, (10/12/ 1851 – 26/12/1931) ήταν Αμερικανός βιβλιοθηκονόμος και ο ιδρυτής του ομώνυμου δεκαδικού συστήματος ταξινόμησης (Dewey Demical Classification).

πληροφόρησης, με επαγγελματισμό και γνώσεις για την άριστη ανάπτυξη βιβλιοθηκών, αρχείων ή άλλων μονάδων πληροφόρησης.

Αρχικά, η βιβλιοθηκονομική επιστήμη δημιουργήθηκε με σκοπό να δημιουργήσει κάποια πρότυπα βάση των οποίων θα γίνεται η επεξεργασία και καταγραφή των βιβλιογραφικών στοιχείων και η γενικότερη δημιουργία των καταλόγων των βιβλιοθηκών. Αργότερα, και καθώς άρχισε να αυξάνεται η ανάγκη για εύρεση πληροφοριών έγινε επιτακτική η θεματική τους επεξεργασία και κατηγοριοποίηση ώστε να γίνει πιο εύκολη και γρήγορη η αναζήτηση τους. Τέλος, σταδιακά η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και η παραγωγή πληροφορίας οδήγησαν στη δημιουργία νέων μεθόδων επεξεργασίας, αποθήκευσης και χρήσης των βιβλιογραφικών και πρωτογενών πληροφοριών, αλλά και στην ανάπτυξη της αποθήκευσης και οργάνωσης κειμένων σε ηλεκτρονική μορφή (βάσεις πλήρους κειμένου) διαμορφώνοντας έτσι την εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων και των επιστημόνων της πληροφόρησης στη σημερινή της μορφή (Casson L., 2001).

1.5 Η Βιβλιοθηκονομική Εκπαίδευση

Η βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση όπως διαμορφώνεται σήμερα, εκτός από την διδασκαλία των μεθόδων οργάνωσης και διαχείρισης γνώσεων ή πληροφοριών και πηγών πληροφόρησης έντυπων και ηλεκτρονικών, περιλαμβάνει επίσης:

1. Τη σχεδίαση, την οργάνωση και διαχείριση μονάδων πληροφόρησης.
2. Τη σχεδίαση, οργάνωση και χρήση ηλεκτρονικών βάσεων πληροφοριών και δεδομένων.
3. Τη διαχείριση εξωτερικών ηλεκτρονικών πηγών πληροφοριών.
4. Τις εξελίξεις στους τομείς της καταλογογράφησης και ταξινόμησης και κυρίως ευρετηρίασης, όπως αυτές έχουν διευρυνθεί για να περιλάβουν νέες εφαρμογές π.χ. μεταδεδομένα, πρότυπα ηλεκτρονικής οργάνωσης και διαχείρισης των πληροφοριών κ.ά.
5. Γνώσεις που τους διευκολύνουν στη σύναψη συμφωνιών για:
 - τη διασφάλιση πνευματικών δικαιωμάτων,

- την εξασφάλιση αδειών χρήσης ηλεκτρονικών πηγών (ηλεκτρονικά τεκμήρια και βάσεις βιβλιογραφικών πληροφοριών και πλήρους κειμένου), κ.ά. (Μονιάρου Β., Χατζημαρή, Σ., Τσάφου, Σ.).

Τα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνουν κοινωνικές διαστάσεις, σχετικά με τον τρόπο που η πληροφόρηση και τα συστήματα πληροφόρησης δημιουργούνται, οργανώνονται, διαχειρίζονται, όπως και τους τρόπους προσέγγισης και εξυπηρέτησης των χρηστών και τον ευρύ ρόλο της πληροφόρησης στην κοινωνία. Οι στενοί δεσμοί της επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας με άλλους σχετικούς κλάδους όπως η Πληροφορική, η Επικοινωνία, η Τεχνολογία της Πληροφόρησης, τα Συστήματα Πληροφόρησης κ.λπ. φανερώνουν τις τάσεις εξέλιξης του περιεχομένου των σπουδών στον κλάδο. Η βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση υιοθετεί τους τρόπους εκπαίδευσης που χρησιμοποιούνται και στους υπόλοιπους επιστημονικούς κλάδους σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα επιπέδου Master και διδακτορικό τίτλο, σύγχρονα προγράμματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης (Τσάφου Σ., 2006).

1.5.1 Βιβλιοθηκονομική Εκπαίδευση Στην Ελλάδα

Η βιβλιοθηκονομία ως έννοια υπάρχει στην Ελλάδα από τα αρχαία χρόνια. Ως βιβλιοθήκη οι αρχαίοι όριζαν την καταγραφή και οργάνωση γνώσεων και πληροφοριών ώστε να μπορεί να τις χρησιμοποιήσει το κοινό όποτε ήθελε. Ωστόσο, η βιβλιοθηκονομία ως την έννοια που έχει σήμερα εμφανίστηκε σχετικά πρόσφατα.

Πιο συγκεκριμένα, αν και ανέκαθεν η ανάγκη να οργανωθούν σωστά οι πληροφορίες ώστε να είναι εύκολα και γρήγορα επαναχρησιμοποιήσιμες προϋπήρχε εμφανίζεται ουσιαστικά από το 1949 με τη νομοθεσία «Περί ιδρύσεως, ανασυγκροτήσεως και ενιαίας οργανώσεως των ανά το κράτος βιβλιοθηκών», μέσω του οποίου άρχισε να ανατίθεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη ο ρόλος της εκπαίδευσης ατόμων που θα στελέχωναν τις εκάστοτε βιβλιοθήκες. Αν και ο νόμος θεωρητικά υπήρχε, οι διατάξεις που θα όριζαν τη διάρκεια και το πρόγραμμα σπουδών, τα προσόντα των εκπαιδευτικών ή των υποψηφίων σπουδαστών, ουδέποτε ρυθμίστηκαν με αποτέλεσμα η ΕΒΕ ουδέποτε να υλοποιήσει εκπαιδευτικά προγράμματα (Στάικος Κ. Σπ, 1996).

1.5.2 Σεμινάρια της Βιβλιοθηκονομίας

Το κενό που υπήρχε από την έλλειψη επίσημης βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης, γίνονταν προσπάθειες να καλυφθεί με βραχυχρόνια σεμινάρια, που οργανώνονταν στις δεκαετίες του '50 και '60 από την Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών και από το Κολέγιο Αθηνών σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, τα οποία απευθύνονταν σε εργαζόμενους σε δημοτικές βιβλιοθήκες και βιβλιοθήκες υπουργείων (Μπώκος Γ.Δ. , 2000).

Το Σεπτέμβριο του 1961 καταρτίστηκε το πρώτο πρόγραμμα βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης το οποίο υλοποιήθηκε από τη Σχολή Βιβλιοθηκονομίας της ΧΕΝ και λειτουργούσε περιστασιακά μέχρι και το 1977. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα το παρακολουθούσαν διάφοροι που εργάζονταν σε βιβλιοθήκες ή απόφοιτοι πανεπιστημίων οι οποίοι επιθυμούσαν στο μέλλον να απασχοληθούν σε κάποια βιβλιοθήκη. Στον όσο χρόνο λειτούργησε το πρόγραμμα, το παρακολούθησαν πάνω από 288 βιβλιοθηκονόμοι οι οποίοι ήταν αυτοί που στελέχωσαν αργότερα τις ελληνικές βιβλιοθήκες συμβάλλοντας στην οργάνωση και ανάπτυξή τους. Με δεδομένο ότι οι περισσότερες βιβλιοθήκες βρίσκονταν στη περιοχή της πρωτεύουσας, αυτό είχε ως αποτέλεσμα αυτές να αναπτυχθούν ταχύτερα από αυτές της περιφέρειας. Όπως είναι αναμενόμενο το πρόγραμμα σπουδών συμβάδιζε με τις αντιλήψεις της εποχής και ακολουθούσε τα βήματα παρόμοιων προγραμμάτων που πραγματοποιούνταν σε αγγλόφωνες, κυρίως, χώρες (Μπώκος Γ. Δ., 2001).

Όσον αφορά την αναγνώριση που είχαν τα πτυχία, υπήρχε πρόβλημα καθώς εκείνη την εποχή την επίσημη εκπαίδευση την παρείχαν αποκλειστικά τα επίσημα κρατικά ιδρύματα σε αντίθεση με αυτό το φορέα που ήταν ιδιωτικός. Αυτή η ανάγκη για αναγνώριση ήταν που ώθησε να εισαχθεί η βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση ως επίσημο πρόγραμμα στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Μπώκος Γ. Δ., 2001).

Οι πρώτοι έλληνες βιβλιοθηκονόμοι, ήταν αυτοί που τόνισαν πως για να υπάρχει μια ικανοποιητική απόδοση από τη μεριά των βιβλιοθηκονόμων απαιτείται να υπάρχει και η κατάλληλη εκπαίδευση ώστε να είναι δυνατή η ανάπτυξη των βιβλιοθηκών και των άλλων μονάδων πληροφόρησης στην Ελλάδα. Έτσι μετά από πιέσεις το ΥΠΕΠΘ³ ζήτησε τη βοήθεια του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, της UNESCO και αυτή ανταποκρινόμενη έστειλε δύο εμπειρογνώμονες, τους L. Carnovsky και P.Kirkegaard, για να κάνουν προτάσεις για την βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση στη χώρα μας. Οι

³ Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

εμπειρογνώμονες πρότειναν την καθιέρωση επίσημου προγράμματος βιβλιοθηκονομικής επιστήμης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Τσάφου Σ., 2005).

Ωστόσο το γεγονός πως το συγκεκριμένο επάγγελμα δεν είχε κοινωνικό κύρος και αναγνώριση απέτρεπε τους υπευθύνους των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από το να υιοθετήσουν ένα πρόγραμμα βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης. Έτσι όταν πλέον η Παγκόσμια Τράπεζα έκανε υποδείξεις σχετικά με τη δημιουργία Τεχνολογικών και Επαγγελματικών Σχολών στη χώρα μας παρουσιάστηκε και η ευκαιρία ώστε να καθιερωθεί ένα επίσημο πρόγραμμα βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης στους κόλπους αυτών των σχολών (Τσάφου Σ., 2006).

1.5.3 ΚΑΤΕΕ- ΤΕΙ στην Ελλάδα

Η βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση στη χώρα μας καθιερώθηκε επίσημα το 1977 με την ίδρυση του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας στο ΚΑΤΕΕ⁴ Αθήνας μόνο έπειτα από μεγάλη πίεση που υπήρξε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων. Το 1981 ιδρύθηκε και δεύτερο τμήμα στο ΚΑΤΕΕ Θεσσαλονίκης. Η διάρκεια σπουδών ήταν 7 εξάμηνα.

Τα ΚΑΤΕΕ, ως νέος θεσμός για πολλά χρόνια αγωνίστηκαν να καταλάβουν μία καλύτερη θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα κατάφεραν πρώτη φορά το 1983 μέσω του νόμου που τα αναβάθμιζε και συγχρόνως τα μετονόμαζε σε ΤΕΙ (Μορελέλη-Κακούρη Μ., 2008).

Η διάρκεια σπουδών συνέχισε να είναι επτά εξάμηνα και επεκτάθηκε σε οκτώ εξάμηνα το 1994 με το Προεδρικό Διάταγμα 212/22/8/1994 το οποίο καθόριζε τη διάρκεια σπουδών στα Τμήματα Νοσηλευτικής της σχολής Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας και των Τουριστικών Επιχειρήσεων και Βιβλιοθηκονομίας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας. Η εξέλιξη αυτή αν και φαντάζει μικρή αποτέλεσε προπομπό των εξελίξεων που θα ακολουθούσαν (Μορελέλη-Κακούρη Μ., 2008).

Η επιμήκυνση των σπουδών τελικά εφαρμόστηκε σε όλα τα τμήματα των ΤΕΙ και οι απόφοιτοι πλέον εντάσσονταν σε ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο. Επίσης η επιμήκυνση των σπουδών άνοιξε το δρόμο για την αναγνώριση μεταπτυχιακών τίτλων, που απέκτησαν απόφοιτοι

⁴ Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσης .

των ΤΕΙ στο εξωτερικό, δεδομένου πως ο λόγος που τόσο καιρό δεν αναγνωρίζονταν ήταν η διάρκεια σπουδών της βασικής εκπαίδευσης.

Το 1995 καθιερώθηκε το νέο πρόγραμμα σπουδών στα τμήματα βιβλιοθηκονομίας μέσω του οποίου ενσωματώθηκε η χρήση της τεχνολογίας της πληροφόρησης στη λειτουργία των βιβλιοθηκών και των μονάδων πληροφόρησης και έκανε δυνατή την ύπαρξη όχι μόνο θεωρητικής εκπαίδευσης αλλά και πρακτικής για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων στη χρήση της τεχνολογίας της πληροφόρησης.

Η εισαγωγή της τεχνολογίας της πληροφόρησης στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων ήταν αυτή που ώθησε τις διοικήσεις τους να ζητήσουν τη μετονομασία τους σε Τμήματα Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης. Η μετονομασία πραγματοποιήθηκε το έτος 2003 με το Π.Δ. 247 ΦΕΚ 222/17/9/2003 και μαζί με το νέο όνομα δημιούργησε και νέες υποχρεώσεις για το περιεχόμενο σπουδών των δύο Τμημάτων (Μπώκος Γ.Δ. , 2000).

1.5.4 Η βιβλιοθηκονομία στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Τη δεκαετία του 1980 σε συνδυασμό με την προσπάθεια που γινόταν για τόνωση της περιφερειακής ανάπτυξης, με την ίδρυση πανεπιστημίων στις περιφέρειες, εισήχθησαν ειδικότητες οι οποίες ήταν ακόμα νέες και δεν υπήρχαν επί το πλείστον στα υπάρχουσα τμήματα που λειτουργούσαν.

Η πίεση για την ύπαρξη ενός επίσημου προγράμματος εκπαίδευσης Πανεπιστημιακού επιπέδου, οδήγησε την τότε ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας στην ίδρυση του Τμήματος Αρχειονομίας - Βιβλιοθηκονομίας στο νεοσύστατο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, το οποίο δέχτηκε για πρώτη φορά σπουδαστές το 1993.

Το Τμήμα λειτουργούσε βάση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Πανεπιστημίων, το οποίο ήταν αποδεκτό από την ελληνική κοινωνία για πολλά χρόνια με αποτέλεσμα η εξέλιξή του Τμήματος Αρχειονομίας - Βιβλιοθηκονομίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο να συντελεστεί ομαλότερα και χωρίς προβλήματα σε σχέση με τα αντίστοιχα τμήματα των ΤΕΙ (Στάικος Κ. Σπ, 1996).

Όπως ήταν φυσικό το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος επηρεάστηκε σημαντικά από τις διεθνείς τάσεις με αποτέλεσμα να υπάρχει αυξημένο ποσοστό θεμάτων σε τεχνικές επεξεργασίας πληροφοριών, με έντονη τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας της πληροφόρησης, διοίκησης και οργάνωσης.

1.5.5 Μεταπτυχιακές σπουδές στην Βιβλιοθηκονομία

Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν σημαντικές χρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε με στόχο την ανάπτυξη των ελληνικών και κυρίως των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Έτσι προέκυψε η ανάγκη για τους εργαζομένους να μπορέσουν να διαχειριστούν αποτελεσματικά μεγάλα χρηματικά ποσά, να συντάξουν τεχνικά δελτία, προϋπολογισμούς και απολογισμούς, να καταρτίσουν διαχειριστικά προγράμματα (business plans), να συνάψουν συμφωνίες χρήσης ηλεκτρονικών πηγών γνώσεων και πληροφοριών, να συνεργαστούν σε κοινοπραξίες και πολλά άλλα.

Αύτη η χρηματοδότηση υπήρξε και ο βασικός λόγος που κατάφεραν να υλοποιηθούν δύο μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στον τομέα της πληροφόρησης τα οποία λειτουργούν από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 μέχρι και σήμερα.

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου προσέφερε αρχικά δύο κατευθύνσεις:

- ▶ Η πρώτη που έχει τον τίτλο «Διοίκηση και Οργάνωση Βιβλιοθηκών με έμφαση στις Νέες Τεχνολογίες της Πληροφορίας» και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το ΤΕΙ Αθήνας και λειτούργησε ως το 2008.
- ▶ Η δεύτερη που έχει το τίτλο «Υπηρεσίες Πληροφόρησης σε Ψηφιακό Περιβάλλον» και οργανώνεται αποκλειστικά από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και εξακολουθεί να είναι σε λειτουργία μέχρι και σήμερα.

Το πρόγραμμα σπουδών του μεταπτυχιακού αν και προσφέρει πολλές εξειδικευμένες γνώσεις σε διάφορους τομείς, δεν είναι σε θέση να τους καλύψει όλους εκτενέστατα καθώς η διάρκεια του (3 διδακτικά εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένης και της εκπόνησης μεταπτυχιακής διατριβής) δεν επαρκεί χρονικά (Μορελέλη-Κακούρη Μ., 2008).

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ) διαθέτει μεταπτυχιακές σπουδές στη «Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία» από το έτος 2018-19. Το

πρόγραμμα είναι πλήρους και μερικής φοίτησης και περιλαμβάνει 3 εξάμηνα τα δύο αφιερωμένα σε μαθήματα και ένα στην εκπόνηση μεταπτυχιακής εργασίας και επικεντρώνεται στην παροχή εξειδικευμένης θεωρητικής και ερευνητικής γνώσης σε θέματα οργάνωσης πληροφοριών.

Η επόμενη εναλλακτική για μεταπτυχιακό είναι αυτή της επιλογής ενός πανεπιστημίου του εξωτερικού. Μια επιλογή που τη στηρίζει ενεργά από το 1987-88 το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.) με την παροχή υποτροφιών για την πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών στον κλάδο, σε αποφοίτους Πανεπιστημίου και ΤΕΙ.

Με την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, οι φοιτητές που ενδιαφέρονται να συνεχίσουν περαιτέρω τις σπουδές τους, έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν διδακτορική διατριβή (Μπώκος Γ.Δ. , 2000). Στην Ελλάδα το Τμήμα Αρχειονομίας-Βιβλιοθηκονομίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο διαθέτει την απόκτηση Διδακτορικού διπλώματος, καθώς επίσης και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης διαθέτει κάτι ανάλογο το οποίο έχει σκοπό την προαγωγή της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας στην επιστημονική περιοχή και τα γνωστικά πεδία.

1.6 Ο βιβλιοθηκονόμος του 20^{ου} αιώνα: βασικά χαρακτηριστικά

Ο βιβλιοθηκονόμος στον 20^ο αιώνα αποτελεί ένα θεσμό που απαιτεί το συνδυασμό γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσδοκιών και ενδιαφερόντων που δομούν συνολικά την υπόστασή του. Τα βασικά συστατικά στοιχεία, τα οποία τον προσδιορίζουν και τον οριοθετούν σύμφωνα με τους Ανδρέου και Γαϊτάνου (Ανδρέου και Γαϊτάνου, 2008) είναι:

1. Τα προσωπικά προσόντα, τα οποία αποκομίζουν με την ανάλογη κατάρτιση μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της πρακτικής εμπειρίας και τα οποία ορίζονται με βάση το εξερευνητικό πνεύμα και την διάθεση.
2. Τα προτερήματα, οι αρετές, η προσωπική κλίση, το ταλέντο, η προσωπικότητα κάθε βιβλιοθηκονόμου που τον καταρτίζουν ως ένα μοναδικό και ξεχωριστό στο είδος του και αποτελούν ταυτόχρονα την κινητήριο δύναμη για την επαγγελματική του διαμόρφωση.

3. Η δυνατότητα αξιοποίησης και διαχείρισης της πληροφορίας, αφού ο βιβλιοθηκονόμος είναι αυτός που τη διαχειρίζεται και τη διακινεί στους τελικούς χρήστες, διασφαλίζοντας πως η σωστή μεταφορά της πληροφορίας είναι σίγουρα πάντα προς όφελος του κοινού, και αυτό γιατί αποτελεί το συνδεδετικό κρίκο της βιωσιμότητας της βιβλιοθήκης.
4. Η διάθεση προσφοράς υπηρεσιών πληροφόρησης, αδιαμφισβήτητα είναι μια πρόκληση για τον βιβλιοθηκονόμο, και αυτό γιατί από την αρχή θα πρέπει να προβλέψει, ή ακόμα περισσότερο να κατανοήσει τις ανάγκες των χρηστών.

Για το λόγο αυτό, η επικοινωνία μεταξύ βιβλιοθηκονόμου και κοινού είναι μία ενδιαφέρουσα διαδικασία, αλλά ταυτόχρονα και μια ευκαιρία για αυτοαξιολόγηση και αυτοβελτίωση.

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα διαπιστώθηκε πως οι γρήγοροι ρυθμοί της ανάπτυξης του κλάδου, η εμφάνιση τεχνολογικών καινοτομιών, ο εκρηκτικός όγκος πληροφοριών, όπως και ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου, τόσο των βιβλιοθηκών όσο και των βιβλιοθηκονόμων, έδωσε μια νέα και διαφορετική υφή στα προαναφερόμενα βασικά συστατικά στοιχεία, τα οποία εμπλουτίστηκαν και μετατράπηκαν σε:

1. Τα προσωπικά προσόντα βελτιώνονται καθώς προσθέτονται νέες οδηγίες και γνώσεις, με στόχο ο βιβλιοθηκονόμος να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις του μέλλοντος και να επιτύχει τη δυνατή αξιοποίηση και χρήση των νέων τεχνολογικών επιτευγμάτων στο χώρο των βιβλιοθηκών.
2. Περισσότερες αρετές, οι οποίες θα προσδώσουν στον βιβλιοθηκονόμο την ευελιξία, την προσαρμοστικότητα, την θέληση και το ενδιαφέρον για μάθηση, την ανεκτικότητα. Σημαντικά χαρακτηριστικά τα οποία θα δώσουν στον βιβλιοθηκονόμο την ικανότητα να επιβιώσει στις προκλήσεις της ανταγωνιστικότητας.
3. Η διαχείριση της τεράστιας πληροφορίας που έχουν να αντιμετωπίσουν οι βιβλιοθηκονόμοι, οι οποίοι έχουν σαν έργο να επουλώσουν το κενό και το χάσμα μεταξύ της πληροφορίας και του χρήστη. Επομένως διαπιστώνεται το γεγονός ότι, παρ' όλο που η είσοδος στην πληροφορία είναι αρκετά απλούστερη στην εποχή μας λόγω του διαδικτύου, μόνο οι βιβλιοθηκονόμοι

έχουν την ικανότητα να κρατήσουν τα ηνία μέσα στην κοινωνία της πληροφορίας προς όφελος των χρηστών.

4. Η παροχή υπηρεσιών προς το ενδιαφερόμενο κοινό έχει αλλάξει και από παθητική πρόνοια γίνεται σε ενεργητική διαδικασία πληροφόρησης, και αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την πρωτοβουλία και την διορατικότητα των βιβλιοθηκονόμων.

Οι πλούσιες δεξιότητες, γνώσεις και εμπειρίες ενός βιβλιοθηκονόμου είναι σε θέση να δώσουν την δυνατότητα σε αυτόν να ανταπεξέλθει σε κάθε πρόκληση και νέα αλλαγή και συνάμα να μετατραπεί σε επιστήμονα της πληροφόρησης με όλη την σημασία αυτής της έννοιας. Η διαβάθμιση από έναν ικανό και αποτελεσματικό βιβλιοθηκονόμο σε έναν ποιο εξειδικευμένο βιβλιοθηκονόμο προϋποθέτει σκληρή δουλειά επιμονή και υπομονή και όλα αυτά με τον απαιτούμενο χρόνο (Γαϊτάνου Π. & Ανδρέου Ι., 2008).

Κεφάλαιο 2^ο Η βιβλιοθηκονομία στη Ρωσία

2.1 Εισαγωγή

Για το μεγαλύτερο μέρος του εικοστού αιώνα, οι δημόσιες βιβλιοθήκες στη Ρωσία λειτουργούσαν ως εργαλεία της σοβιετικής προπαγάνδας. Παρόλο που οι επαναστάτες προσπάθησαν να υποστηρίξουν την κοινωνία και να καταπολεμήσουν τον αναλφαβητισμό κατά τη διάρκεια της επαναστατικής περιόδου και τα πρώτα χρόνια της ΕΣΣΔ⁵, τελικά η σοβιετική κυβέρνηση εφάρμοσε πολιτικές που ανάγκασαν τους βιβλιοθηκονόμους να υπηρετήσουν τους στόχους του κράτους. Η σοβιετική κυβέρνηση κυριάρχησε στο κοινωνικοπολιτιστικό ίδρυμα της δημόσιας βιβλιοθήκης. Έτσι, οι βιβλιοθηκονόμοι δεν μπορούσαν να εργαστούν ελεύθερα και να προάγουν το κοινό καλό, το οποίο θεωρείται συχνά ως ο πρωταρχικός στόχος των βιβλιοθηκονόμων.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί τόσο η χρήση της δημόσιας βιβλιοθήκης για την μεταλαμπάδευση των ιδανικών από το Σοβιετικό κράτος όσο και η σημασία αυτής, την Μετα-Σοβιετική περίοδο. Οι Ρώσοι βιβλιοθηκονόμοι πέρασαν μεγάλο μέρος της σοβιετικής περιόδου ως προπαγανδιστές της σοβιετικής κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, είχαν ως έργο την καθοδήγηση των αναγνωστών σχετικά με την έννοια της διακριτικότητας. Η καθοδήγηση των αναγνωστών ήταν μια διαδικασία όπου ο βιβλιοθηκάριος προτείνει υλικό ανάγνωσης σχετικό με τα ατομικά ενδιαφέροντα και τις ικανότητες του αναγνώστη. Για να επιτευχθεί αυτό, ο βιβλιοθηκονόμος παρακολουθούσε και τηρούσε αρχεία των βιβλίων που διάβαζε ο αναγνώστης. Αυτή η πρακτική ήταν το καθοριστικό χαρακτηριστικό της δημόσιας βιβλιοθήκης κατά τη σοβιετική εποχή. Μια ανάλυση της καθοδήγησης των σοβιετικών αναγνωστών θα ρίξει φως σχετικά με την πολυπλοκότητα και τις αλλαγές στις σχέσεις μεταξύ των αναγνωστών, των βιβλιοθηκονόμων και της Σοβιετικής κυβέρνησης.

⁵Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

Η Βιβλιοθηκονομία άρχισε να αλλάζει στην Ρωσία την δεκαετία του 1980, όπου οι βιβλιοθηκονόμοι σταμάτησαν να εξυπηρετούν πλέον τα συμφέροντα της κυβέρνησης και άρχισαν να ασχολούνται ουσιαστικά με τον αναγνώστη και τα πραγματικά του ενδιαφέροντα. Οι βιβλιοθηκονόμοι ανέπτυξαν μια νέα επαγγελματική συνείδηση, έγιναν υποστηρικτές της δημοκρατίας και επανεξέτασαν τις δυνατότητες της βιβλιοθηκονομίας, η οποία πλέον δεν ήταν υποχρεωμένη να μεταλαμπαδεύει τη σοβιετική ιδεολογία. Στη μετα-σοβιετική εποχή, η ρωσική βιβλιοθήκη είχε συνεχίσει να εξελίσσεται, αλλά τόσο οι βιβλιοθηκονόμοι όσο και οι ίδιοι οι αναγνώστες δεν είχαν αποβάλει πλήρως την άποψη ότι η βιβλιοθήκη αποτελεί επέκταση της κυβέρνησης. Ωστόσο, παρά τη φτωχή κατάσταση των βιβλιοθηκών στην μετα-σοβιετική εποχή, η αντίληψη της βιβλιοθήκης ως πολιτιστικό ίδρυμα συνέχιζε να κυριαρχεί για το ρωσικό λαό (Zaitsev 1996).

2.2.Η ιστορία και ο χαρακτήρας της Ρωσικής Δημόσιας Βιβλιοθηκονομίας

Για να αποτυπωθεί η σημασία της επίδρασης της σοβιετικής περιόδου στις ρωσικές βιβλιοθήκες και τους βιβλιοθηκονόμους, είναι σημαντικό να κατανοηθεί η ιστορία και ο χαρακτήρας της βιβλιοθηκονομίας στη Ρωσία.

Πριν από την εφεύρεση του τυπογραφικού πιεστηρίου, οι βιβλιοθήκες ήταν μόνο προνόμιο της βασιλείας και της εκκλησίας. Τα μοναστήρια αντάλλαζαν συχνά βιβλία έτσι ώστε οι μοναχοί να μπορούν να τα αντιγράψουν με το χέρι (Eco, 1986). Με την άφιξη της εκτύπωσης στα μέσα του δέκατου πέμπτου αιώνα, ο αριθμός των διαθέσιμων βιβλίων αυξήθηκε, όπως και ο αριθμός των προσωπικών βιβλιοθηκών. Οι ιδιοκτήτες αυτών των βιβλιοθηκών προσκαλούσαν συχνά μελετητές να υπηρετήσουν ως επιστάτες. Για παράδειγμα, ο φιλόσοφος και μαθηματικός, Gottfried Leibniz, εργαζόταν ως επιστάτης βιβλιοθήκης. Καθώς έγιναν διαθέσιμα περισσότερα βιβλία, οι ιδιοκτήτες άνοιξαν τις προσωπικές τους βιβλιοθήκες σε φίλους και γνωστούς.

Το κίνημα της δημόσιας βιβλιοθήκης στη Ρωσία έχει τις ρίζες του στην κατάργηση της δουλείας. Η κατάργηση ήταν μια απάντηση στις φιλελεύθερες απόψεις που έφτασαν σε ολόκληρη την Ευρώπη το 1800. Ενημερωμένοι σχετικά με αυτές τις απόψεις, πολλοί Ρώσοι πίστευαν ότι ακόμη και οι χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις, όπως οι δουλοπάροικοι, είχαν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την κοινωνία. Το 1861, παραχωρήθηκε στους σκλάβους της Ρωσίας η ελευθερία τους.

Η ευθύνη για την ευημερία των πρώην δουλοπάροικων ανήκε στην τοπική κυβέρνηση, στις ενορίες, στις φιλανθρωπικές και τις εκπαιδευτικές κοινωνίες και στα ίδια τα άτομα. Επειδή δεν υπήρχε υποχρεωτική ή καθολική εκπαίδευση, πολλοί από τους σκλάβους δεν μπόρεσαν να μάθουν ανάγνωση. Οι επιστάτες των δημόσιων βιβλιοθηκών απέκτησαν τον ρόλο του εκπαιδευτικού και, μέχρι το 1880, το κίνημα της ρωσικής δημόσιας βιβλιοθήκης είχε αναπτυχθεί (Leich, 1987). Η αποστολή των βιβλιοθηκονόμων ήταν να διαδώσουν τον αλφαριθμητισμό στους απελευθερωμένους σκλάβους. Οι βιβλιοθηκονόμοι πίστευαν ότι, οι εγγράμματοι σκλάβοι θα μπορούσαν να αναλάβουν τη δική τους αυτο-εκπαίδευση. Ενώ οι δημόσιοι βιβλιοθηκονόμοι στη Ρωσία είχαν γενικά κάποιο βαθμό εκπαίδευσης, δεν εκπαιδεύτηκαν ειδικά στην βιβλιοθηκονομία. Ως εκ τούτου, οι περισσότερες δημόσιες βιβλιοθήκες στη Ρωσία δεν είχαν βιβλιογραφική οργάνωση και καταλογογράφηση για τις συλλογές τους (Raymond and Remnek, 1990).

Μέχρι το 1890, ιδιωτικοί οργανισμοί στη Ρωσία αναγνώρισαν την αξία των βιβλιοθηκών και των βιβλιοθηκονόμων. Αυτή η αναγνώριση έδωσε ευκαιρίες στους βιβλιοθηκονόμους να οργανώσουν και να αναπτύξουν το επάγγελμα της βιβλιοθηκονομίας στη Ρωσία (Leich, 1987). Στις αρχές του 1900, μια ομάδα εργαζομένων στη βιβλιοθήκη ενδιαφέρθηκε να διαμορφώσει μια επαγγελματική ομάδα αφιερωμένη στη βελτίωση της ρωσικής βιβλιοθηκονομίας (Richardson, 2000). Αν και στη Σοβιετική εποχή οι ομάδες αυτές δεν είχαν ιδιαίτερη δράση, ο σχηματισμός της επαγγελματικής ομάδας της βιβλιοθηκονομίας ήταν ιδιαίτερα κρίσιμη για την εξέλιξη της επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας.

Το πρώτο περιοδικό αφιερωμένο στο επάγγελμα της βιβλιοθήκης στη Ρωσία, το «Bibliotekar», δημοσιεύθηκε το 1910. Το 1911, ένα συνέδριο βιβλιοθηκονόμων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών συγκλήθηκε στην Αγία Πετρούπολη όπου και θεσπίστηκαν οι πρώτες αρχές της επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας. Οι συμμετέχοντες στο Πρώτο Ρωσικό Συνέδριο Βιβλιοθήκης συνέστησαν ότι οι δημόσιες βιβλιοθήκες θα πρέπει να είναι διαθέσιμες δωρεάν και να διατηρούνται από τις τοπικές κυβερνήσεις. Το συνέδριο συνέστησε οι συλλογές να είναι εντελώς ιδεολογικά ουδέτερες- που σημαίνει ότι πρέπει να είναι ελεύθερες από θρησκευτικές, εθνικιστικές και πολιτικές τάσεις. Οι συλλογές της βιβλιοθήκης πρέπει να είναι ισορροπημένες έτσι ώστε οποιοδήποτε βιβλίο που προωθεί ένα συγκεκριμένο δόγμα να αντισταθμίζεται από ένα άλλο βιβλίο που προωθεί ένα διαφορετικό δόγμα. Η σύσταση αυτή στόχευε στην προώθηση της ατομικής πνευματικής ελευθερίας και, ως εκ τούτου, σε μεγαλύτερο αυτοπροσδιορισμό (Black 2006).

Οι ιδεολογικά ουδέτερες συλλογές θα επέτρεπαν στους αναγνώστες και τους αυτο-εκπαιδευτές να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τα σχετικά πλεονεκτήματα των διαφορετικών πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών συστημάτων. Αυτή η ιδέα ήταν ιδιαίτερα δημοκρατική για την εποχή εκείνη. Έτσι, οι δημόσιοι βιβλιοθηκονόμοι που συνεδρίασαν στην Αγία Πετρούπολη το 1911 προέβλεψαν ένα δημοκρατικό μέλλον για την ρωσική βιβλιοθηκονομία (Leich, 1987).

Οι δημοκρατικές ανησυχίες όρισαν τα θεμέλια της ρωσικής βιβλιοθηκονομίας στις αρχές του εικοστού αιώνα. Πριν από αυτό, αυτά τα είδη ανησυχιών είχαν οδηγήσει στην ανάπτυξη της επαγγελματικής βιβλιοθηκονομίας. Έτσι, στη Ρωσία, το επάγγελμα της βιβλιοθηκονομίας άρχισε να αναπτύσσεται με τις ίδιες αρχές όπως και σε άλλες χώρες. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης της επαγγελματικής βιβλιοθηκονομίας, η αυτονομία των βιβλιοθηκών στο εργασιακό περιβάλλον αποτελεί ένδειξη του βαθμού επαγγελματισμού που επιτεύχθηκε. Οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να ασκήσουν έναν συγκεκριμένο τύπο κρίσης για την εκπλήρωση των ευθυνών που απορρέουν από το επάγγελμά τους. Συγκεκριμένα, οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να κρίνουν πώς να χρησιμοποιούν τους βιβλιογραφικούς πόρους για την εξυπηρέτηση των ιδιαίτερων συμφερόντων και αναγκών των μεμονωμένων πελατών. Για να γίνει αυτό, οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να κρίνουν πώς να αναπτύξουν και να οργανώσουν τις συλλογές των βιβλιοθηκών. Αυτές οι κρίσεις ενημερώνονται από τις εξειδικευμένες γνώσεις και την εκπαίδευση που αποκτήθηκε από κάθε επαγγελματία βιβλιοθηκάριο. Αυτή η ικανότητα λήψης αποφάσεων εντός του τομέα της επαγγελματικής δουλειάς κάποιου, βασιζόμενη στη δική του κρίση μπορεί να χαρακτηριστεί ως διακριτικότητα.

Η διακριτικότητα είναι μια πολύ χρήσιμη αλλά και νεφελώδης έννοια όταν γίνεται αναφορά για περίπλοκα, κυρίως πνευματικά επαγγέλματα. Αμφισβητήσιμα, το επάγγελμα της βιβλιοθηκονομίας περιλαμβάνει και τα δύο. Επιπλέον, τα θεμέλια της βιβλιοθηκονομίας απαιτούν τη χρήση της διακριτικής ευχέρειας. Οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να βασίζονται στις εξειδικευμένες γνώσεις τους και στην εκπαίδευση για διαχείριση, ερμηνεία και ικανοποίηση των αναγκών και των αιτημάτων των χρηστών της βιβλιοθήκης. Η διακριτική ευχέρεια επιλύει ζητήματα που δεν μπορούν να επιλυθούν με έναν απλό τρόπο. Είναι κάτι πολύ περισσότερο από την εφαρμογή των αρχών, ανεξάρτητα από το πόσο περίπλοκες είναι αυτές οι αρχές (Kimmage 1988).

Στην εξυπηρέτηση των αναγνωστών, οι βιβλιοθηκονόμοι ασκούν διακριτική ευχέρεια. Η παροχή υπηρεσιών βιβλιοθήκης συνεπάγεται αλληλεπίδραση με διαφορετικές μεμονωμένες προσωπικότητες, και προσπάθεια να εκπληρωθεί κάθε αιτήματα παροχής πληροφοριών. Οι βιβλιοθηκονόμοι χρησιμοποιούν διακριτικότητα για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των χρηστών της βιβλιοθήκης και παραγγέλνουν ανάλογα βιβλία για τις συλλογές των βιβλιοθηκών. Ένας

άλλος διακριτικός ρόλος των βιβλιοθηκών είναι η καταλογογράφηση των βιβλίων. Εάν το περιεχόμενο ενός βιβλίου φαίνεται να αφορά δύο θεματικές περιοχές, τότε εναπόκειται στον βιβλιοθηκονόμο να αποφασίσει σε ποια κατηγορία θα ταξινομήσει το βιβλίο. Τέτοια αινίγματα επιλύονται μέσω της επαγγελματικής βιβλιοθηκονομικής διακριτικότητας (Kimmage 1988) .

Η διακριτική ευχέρεια στη ρωσική δημόσια βιβλιοθήκη είναι ένα μέτρο της επαγγελματικοποίησής της. Οι βιβλιοθηκονόμοι της αυτοκρατορικής Ρωσίας άσκησαν πολύ περισσότερη διακριτικότητα από τους βιβλιοθηκονόμους της Σοβιετικής περιόδου, ειδικά όσον αφορά την καθοδήγηση των αναγνωστών. Αν και θεωρητικά οι θεσμικοί πρόδρομοι της δημόσιας βιβλιοθήκης αναπτύχθηκαν στην Βρετανία και τις ΗΠΑ, οι βάσεις της αγκαλιάστηκαν από το κίνημα της δημόσιας βιβλιοθήκης στη Ρωσία. Τα θεμέλια του κινήματος της ρωσικής δημόσιας βιβλιοθήκης παρείχαν ενότητα και ορισμένο σκοπό για την βιβλιοθηκονομία. Αυτό, με τη σειρά του, δημιούργησε μια βάση για την ανάπτυξη της γνήσιας επαγγελματικής βιβλιοθηκονομίας. Η φύση της επαγγελματικής βιβλιοθηκονομίας απαιτεί τη χρήση της διακριτικής ευχέρειας.

Για μερικά χρόνια μετά την ίδρυση της σοβιετικής κυβέρνησης, τα θεμέλια και ο διακριτικός χαρακτήρας της ρωσικής βιβλιοθηκονομίας παρέμειναν σε στασιμότητα. Ωστόσο, όταν η σοβιετική κυβέρνηση απειλήθηκε από εμφύλιο πόλεμο, οι Σοβιετικοί ηγέτες εφάρμοσαν πολιτικές που αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της ιδεολογίας τους. Στη βιβλιοθήκη τους, οι Nadezdha Krupskaia και V. I. Lenin, εφάρμοσαν σοβιετικές προπαγανδιστικές πρωτοβουλίες. Έτσι, τα ιδρύματα εκτόπισαν τις πλουραλιστικές αξίες του ρωσικού κινήματος της δημόσιας βιβλιοθήκης. Οι περιορισμένοι στόχοι της σοβιετικής βιβλιοθηκονομίας εξάλειψαν την επαγγελματική διακριτική ευχέρεια. Συγκεκριμένα, η εξάρτηση από την κρίση κάποιου, η οποία κατευθύνει και περιορίζει τις αποφάσεις του βιβλιοθηκονόμου, αντικαταστάθηκε στις εντολές που απαιτούσαν την πλήρη πολιτικοποίηση των ρωσικών δημόσιων βιβλιοθηκών. Η σοβιετική βιβλιοθηκονομία «αφαίρεσε» την έννοια της διακριτικότητας. Η συμμόρφωση με τα θεμέλια της σοβιετικής βιβλιοθηκονομίας παρήγαγε μια ασυνέχεια εβδομήντα χρόνων στα επαγγελματικά καθήκοντα των βιβλιοθηκονόμων στην Ρωσία (Lenin 2012).

Όταν το 1991 η ΕΣΣΔ κατέρρευσε, οι μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν οι βιβλιοθηκονόμοι κατά τη διάρκεια του glasnost⁵ και της περεστρόικα⁶ έδωσαν τη θέση τους σε μια πλήρη

⁵ Η Γκλάσνοστ ήταν μια πολιτική που ακολούθησε η Σοβιετική Ένωση και επέτρεπε την ανοικτή συζήτηση πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων, μια πολιτική που μέχρι τότε απαγορευόταν

⁶ Η περεστρόικα ήταν το όνομα των οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ που έλαβαν χώρα στη Σοβιετική Ένωση από τον Απρίλιο του 1985 μέχρι το Δεκέμβριο του 1991.

ανανέωση της βιβλιοθηκονομίας στη Ρωσία, οι οποίες ενημερώθηκαν από τους κανόνες που υιοθετήθηκαν πρόσφατα. Χάρη στη glasnost, η Σοβιετική Ένωση άνοιξε τον δρόμο για μια ανοικτή συζήτηση πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων και ταυτόχρονα στη Περεστρόικα άρχισε η δημοκρατικοποίηση της Σοβιετικής Ένωσης.

Ένας κώδικας δεοντολογίας που εκδίδεται από μια επαγγελματική οργάνωση - διευκρινίζοντας τους γενικούς κανόνες συμπεριφοράς για το επάγγελμα - μπορεί να συμβάλλει αρκετά στην προώθηση της δημόσιας εμπιστοσύνης για το εν λόγω επάγγελμα. Ως εκ τούτου, ένας βασικός στόχος για τους Ρώσους βιβλιοθηκονόμους μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης ήταν να σχηματιστούν επαγγελματικές ενώσεις και στη συνέχεια να διαμορφωθούν κώδικες δεοντολογίας που να εκφράζουν τα καθήκοντα των βιβλιοθηκονόμων προς το κοινό.

Οι βιβλιοθηκονόμοι αναδιατυπώνονται ως πράκτορες εκδημοκρατισμού, ως υποστηρικτές του ρωσικού πολιτισμού και ως πάροχοι πληροφοριών. Σταμάτησαν την προσπάθεια δημιουργίας προπαγάνδας χωρίς νόμους και άρχισαν να ξαναχτίζουν σχέσεις με το κοινό. Για αυτό το λόγο η εμπιστοσύνη αποτελεί ζωτικό κομμάτι της σχέσης μεταξύ βιβλιοθηκονόμων και κοινού. Οι πολίτες πρέπει να είναι σε θέση να εμπιστεύονται ότι οι βιβλιοθηκονόμοι, κατά την άσκηση των επαγγελματικών τους καθηκόντων, θα καθοδηγούνται από στόχους και αρχές που ευνοούν το καλό του κοινού. Αλλά αυτή η εμπιστοσύνη είχε επιδεινωθεί κατά τη σοβιετική εποχή, για αυτό και η αναδιατύπωση της βιβλιοθηκονομίας με τρόπο που δικαιολογεί την εμπιστοσύνη του κοινού στο επάγγελμα είναι μια συνεχής και ζωτική ανησυχία για τους Ρώσους βιβλιοθηκονόμους (Korsch,1990).

Κατά τη διάρκεια του glasnost και της περεστρόικα, οι βιβλιοθηκονόμοι αναγνώρισαν την ανάγκη για εθνικούς επαγγελματικούς συλλόγους βιβλιοθηκών (LPA). Υπάρχουν τώρα πολλές τέτοιες επαγγελματικές ενώσεις, συμπεριλαμβανομένης της Ένωσης της ρωσικής βιβλιοθήκης (RLA), της Ρωσικής Σχολικής Βιβλιοθήκης και της Ρωσικής Ένωσης Νομικών Βιβλιοθηκών. Οι ενώσεις και τα μέλη τους έχουν διάφορους αμοιβαίους στόχους. Εκτός από την προώθηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο επάγγελμα, οι ενώσεις στοχεύουν στη βελτίωση της επαγγελματικής κατάστασης των βιβλιοθηκών (Winter 1983,10). Επιπλέον, σύμφωνα με τον Mikhail Afanas'ev που ήταν πρόεδρος της IFLA το 1991, οι επαγγελματικές ενώσεις στοχεύουν να βοηθήσουν στον εκδημοκρατισμό της Ρωσίας παρέχοντας πρόσβαση στην ενημέρωση και την ενθάρρυνση της πνευματικής ελευθερίας (Brine, 1992).

Ίσως ο πιο κρίσιμος ρόλος των επαγγελματικών ενώσεων είναι η διευκρίνιση και η υπεράσπιση των κανόνων του επαγγέλματος (Koehler 2006,). Τέτοιες ενώσεις δημιουργούν «οδηγίες συμπεριφοράς» που ευθυγραμμίζονται με τα θεμέλια του επαγγέλματος. Κατά τη διάρκεια της Σοβιετικής περιόδου, η κυβέρνηση καθόρισε τους στόχους και τις κατευθυντήριες γραμμές καθώς και την εποπτεία στην βιβλιοθηκονομία (Raymond and Remnek 1991, 144). Αλλά από το τέλος της Σοβιετικής Ένωσης, η βιβλιοθηκονομία προσπαθεί να καλύψει το κενό που άφησε η κατάρρευση. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι ίδιοι οι βιβλιοθηκονόμοι, και όχι μια εξωτερική οντότητα, έχουν την εξουσία και την καθοδήγηση της ρωσικής βιβλιοθηκονομίας. Η καθοδήγηση μιας επαγγελματικής ένωσης στα μέλη της συνήθως διατυπώνεται σε κώδικα δεοντολογίας.

Η ένωση Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων υιοθέτησε τον Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής του Ρώσου Βιβλιοθηκονόμου (συχνά γνωστός ως «ο COE» ή απλά «ο Κώδικας») το 1999. Σημαντική ώθηση για την ανάπτυξή της ήταν ότι η ύπαρξη κώδικα δεοντολογίας ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη στην ένωση Επαγγελματικών Δημόσιων Βιβλιοθηκών (Trushina, 2009). Η ένωση Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων εντάχθηκε στην ένωση Επαγγελματικών Δημόσιων Βιβλιοθηκών στα τέλη της δεκαετίας του 1990, όταν ο Κώδικας αναπτύχθηκε. Μια άλλη ώθηση για την ανάπτυξη του Κώδικα του 1999 ήταν η συμφιλίωση των βιβλιοθηκονόμων και των αναγνώστων. Υπό το φως του αυταρχικού παρελθόντος της Ρωσίας και της κληρονομιάς της λογοκρισίας, οι βιβλιοθηκονόμοι ένιωθαν αβέβαιοι για τη δυναμική των σχέσεών τους με τους αναγνώστες (Trushina, 2010). Προκειμένου να μετριαστούν αυτά τα συναισθήματα, οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν στραφεί στο Κώδικα για να βελτιώσουν την αποτελεσματική αλληλεπίδραση με τους πελάτες/ αναγνώστες. Για την ένωση Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων, ο Κώδικας σηματοδότησε την άφιξη της ρωσικής βιβλιοθηκονομίας στην παγκόσμια σκηνή ως συμμετέχων στην παγκόσμια κουλτούρα βιβλιοθηκών (Trushina, 2004). Επιπλέον, ο Κώδικας συμβόλιζε μία διακοπή με το παρελθόν (Melentievna, 2006). Ο Κώδικας Δεοντολογίας του 1999 προτείνει ότι ο βιβλιοθηκάριος έχει κάποιο ρόλο διαμεσολαβητή για τον πολίτη/ αναγνώστη που αναζητά πληροφορίες. (Trushina, 2009).

Συγκεκριμένα, μεταξύ των ηθικών κατευθυντήριων γραμμών του κώδικα του 1999 υπάρχει μια δήλωση σχετικά με ότι « Οι Ρώσοι βιβλιοθηκονόμοι είναι ικανοί και γνώστες, και τους ενδιαφέρει η υψηλή ποιότητα του επαγγέλματός τους» (Trushina, 2004). Φαίνεται ότι οι συγγραφείς του κώδικα του 1999 τον διαμόρφωσαν έτσι ώστε να απαλλάσσει τους βιβλιοθηκονόμους από την ευθύνη για την κατάσταση του επαγγέλματός τους στη σοβιετική εποχή και ανακοίνωσαν μια νέα αρχή στην ρωσική βιβλιοθηκονομία.

Ο κώδικας του 1999 ήταν σε μεγάλο βαθμό αφιερωμένος στην αρχή της προσβασιμότητας στις πληροφορίες και στην απόρριψη της λογοκρισίας (Kozlova, 2010). Εξαίρεσε επίσης τον ρόλο του βιβλιοθηκονόμου από εκείνον του πράκτορα λογοκρισίας. Με άλλα λόγια, αναφέρει το ιδανικό του αμερόληπτου βιβλιοθηκονόμου. Οι παραδοσιακές απόψεις των προ-σοβιετικών και των σοβιετικών για την βιβλιοθηκονομία, που και οι δύο τόνισαν την επιρροή του βιβλιοθηκονόμου στον αναγνώστη και με διαφορετικούς τρόπους - εγκαταλείφθηκαν. Όταν οι βιβλιοθηκονόμοι έγραφαν τον Κώδικα του 1999, γνώριζαν πολύ καλά τα αποτελέσματα της σοβιετικής εποχής. Για να επαναπροσδιορίσουν τον εαυτό τους, οι βιβλιοθηκονόμοι προσπάθησαν να χωρίσουν εντελώς το επάγγελμα από όλες τις πτυχές του και από την πρακτική του. Οι Βιβλιοθηκονόμοι χώρισαν ακόμη και την παραδοσιακή αντίληψη της καθοδήγησης των αναγνωστών.

Η καθοδήγηση των αναγνωστών, αν και δεν είναι πλέον ιδεολογική, παρέμεινε ένα πολυετές θέμα διαμάχης στη ρωσική βιβλιοθηκονομία. Ωστόσο, ο τομέας της καθοδήγησης των αναγνωστών είναι τώρα κυρίως ένα ζήτημα της παιδικής βιβλιοθηκονομίας. Αυτό συμβαίνει για δύο σχετικούς λόγους: Η Ρωσία έχει έναν μορφωμένο πληθυσμό και επίσης δεν υπάρχει πλέον υποχρεωτική πολιτική ιδεολογική εκπαίδευση. Έτσι, ο αριθμός των υποψηφίων για εκπαίδευση ενηλίκων έχει μειωθεί.

Όσον αφορά τους ενήλικες αναγνώστες, υπάρχουν γενικά δύο πλευρές διαμάχης. Όσοι αντιτίθενται στην καθοδήγηση των αναγνωστών πιστεύουν ότι η διαδικασία είναι πιθανό να γίνει «Βίαη», που σημαίνει ότι οι βιβλιοθηκάριοι τείνουν να ασκούν πολύ μεγάλη επιρροή στον αναγνώστη, κλέβοντας του την φωνή του. Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι υποστηρικτές της καθοδήγησης των αναγνωστών θεωρούν την καθοδήγηση ως καθήκον που προστατεύει τον πολιτισμό παρέχοντας κατάλληλες επιλογές στον αναγνώστη (Stel'makh, 1998). Χωρίς την καθοδήγηση του αναγνώστη, είναι πολύ πιθανό ότι οι Ρώσοι αναγνώστες να ακολουθήσουν τον τρόπο των δυτικών αναγνωστών και θα επιλέξουν να διαβάσουν αδιάφορα και κοινά μυθιστορήματα παρά λογοτεχνία (Brine, 1992/ Korsch, 1990). Οι βιβλιοθηκονόμοι ανησυχούν για την ποιότητα της βιβλιογραφίας που επιλέγουν οι αναγνώστες εκδηλώνοντας τα συναισθήματά τους για την προώθηση του πολιτισμού και την κοινωνική ευημερία. Σε γενικές γραμμές, αυτοί οι βιβλιοθηκονόμοι επιθυμούν να ασκήσουν ένα είδος επιρροής που επεκτείνεται πέρα από τις πτυχές της παροχής πληροφοριών. Ο Κώδικας του 1999, με την ισχυρή δέσμευση για αμεροληψία των βιβλιοθηκονόμων, αποθάρρυνε αυτό το είδος σχέση βιβλιοθηκονόμου – αναγνώστη.

Πολλοί Ρώσοι βιβλιοθηκονόμοι ήταν δυσαρεστημένοι με τον Κώδικα του 1999. Θεώρησαν το μοντέλο του αμερόληπτου βιβλιοθηκονόμου προβληματικό για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί

υπογράμμισε πάρα πολύ την αμεροληψία του βιβλιοθηκονόμου έτσι ώστε να αποσυνδέει τους βιβλιοθηκονόμους από τους αναγνώστες με απαράδεκτο τρόπο. Οι βιβλιοθηκονόμοι αποθαρρύνθηκαν από τις επιλογές των αναγνωστών. Ο δεύτερος, βαθύτερος λόγος δυσαρέσκειας με το μοντέλο του αμερόληπτου βιβλιοθηκονόμου ήταν ότι ορισμένοι βιβλιοθηκονόμοι ήθελαν να είναι σε θέση να ασκούν μια διακριτική επιρροή στην παροχή πληροφοριών στους αναγνώστες. Για παράδειγμα, ένας τρόπος που μπορεί ένας βιβλιοθηκονόμος να ασκήσει διακριτική επιρροή είναι να αποφασίσει να μην παρέχει στον αναγνώστη τις επιθυμητές πληροφορίες. Επιπλέον, ο Κώδικας παρουσίασε μια ρήτρα που δήλωσε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι δεν πρέπει ούτε να περιορίζουν την πρόσβαση σε πληροφορίες ούτε να παρακρατούν πληροφορίες. Αυτό σημαίνει ότι οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν καθήκον να παρέχουν οποιαδήποτε πληροφορία τους ζητηθεί από τον αναγνώστη. Για παράδειγμα, ένας βιβλιοθηκάριος που ακολουθεί αυστηρά τον κώδικα του 1999 δεν θα είχε την εξουσία να σταθμίσει το καθήκον του προς τον αναγνώστη από το καθήκον του έναντι της κοινωνίας. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να μπορούν να βασίζονται στη δική τους διακριτική ευχέρεια.

Οι Ρώσοι βιβλιοθηκονόμοι υποστηρίζουν ότι πρέπει να μπορούν να αρνούνται να δώσουν πληροφορίες σε επικίνδυνους αναγνώστες/ πολίτες, οι οποίοι θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες για την τρομοκρατία (Kozlova, 2010/ Trushina, 2009).

Λαμβάνοντας υπόψη το μεταβαλλόμενο περιβάλλον και τα διδάγματα που αντλήθηκαν στην πρώτη δεκαετία της νέας χιλιετίας, η ένωση Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων συγκάλυψε μια ομάδα εργασίας το 2009 για την αναθεώρηση του Κώδικα της. Αφού ζήτησε πληροφορίες και μετά από πολλά άρθρα αφιερωμένα στην αναθεώρηση που δημοσιεύτηκαν σε επιστημονικά περιοδικά, η ένωση Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων ενέκρινε έναν νέο Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής το 2011. Το προοίμιο του Κώδικα του 2011 εκθέτει μερικά όρια για τη σημασία των βιβλιοθηκών για την κοινωνία και το πιο σημαντικό, δηλώνει ότι το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου βασίζεται στην αίσθηση της κοινωνικής ευθύνης. Επιπλέον, ο Κώδικας του 2011 επισημαίνει τον εκπαιδευτικό ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και ακυρώνει την ιδέα ότι ο αμερόληπτος βιβλιοθηκονόμος ήταν το ιδανικό.

Αν και το μοντέλο του αμερόληπτου βιβλιοθηκονόμου βρίσκεται σε λειτουργία τα τελευταία είκοσι χρόνια, δεν είναι πλέον το ιδανικό. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι ο αμερόληπτος βιβλιοθηκονόμος δεν έχει καμία υποχρέωση στην κοινωνία - μόνο σε μεμονωμένους αναγνώστες - κάτι που αποκλείει την αίσθηση της κοινωνικής ευθύνης.

Όπως τονίζεται συνεχώς σε επιστημονικά περιοδικά της βιβλιοθηκονομίας, ο εκπαιδευτικός ρόλος των βιβλιοθηκών έχει παραδοσιακά υπάρξει χαρακτηριστικό της ρωσικής βιβλιοθηκονομίας (Trushina, 2009). Επιπλέον, στον Κώδικα του 2011, αναγνωρίζεται η σημασία της άτυπης εκπαίδευσης, ειδικά όσον αφορά τις δημοτικές δημόσιες βιβλιοθήκες της Ρωσίας (Firson, 2011). Οι εκπαιδευτικές λειτουργίες των βιβλιοθηκών και η αίσθηση της κοινωνικής ευθύνης είναι συμπληρωματικές έννοιες.

Μέχρι στιγμής, ο Κώδικας Επαγγελματικής Ηθικής της ένωσης Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων του 2011 είναι πολύ νέος για να αποκαλύψει εάν είναι αποτελεσματικός και αντιπροσωπεύει τα μέλη του επαγγέλματος της βιβλιοθηκονομίας. Η Ρωσία έχει γνώρισε ακραίες πολιτικές σχετικά με την βιβλιοθηκονομία και την καταστολή της επαγγελματικής διακριτικής ευχέρειας των βιβλιοθηκονόμων. Αυτές οι εμπειρίες έχουν επηρεάσει τους βιβλιοθηκονόμους μεμονωμένα και έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση μιας κάποιας επιφυλακτικότητας απέναντι στις θεσμικές αλλαγές. Ως εκ τούτου, ο Κώδικας της ένωσης Ρώσων Βιβλιοθηκονόμων είναι πιθανότατα ένα εξελισσόμενο έγγραφο του οποίου οι μελλοντικές παραλλαγές θα συνεχίσουν να διευκρινίζουν τη σχέση του Ρώσου βιβλιοθηκάρου με την καθοδήγηση των αναγνωστών και με την επαγγελματική διακριτική ευχέρεια από την οποία εξαρτάται (Firson 2011).

2.3 Πρόγραμμα Σπουδών Βιβλιοθηκονομίας στην Ρωσία

Στη Ρωσία για να ακολουθήσει κάποιος το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου δεν είναι απαραίτητη η εισαγωγή του σε ένα πανεπιστήμιο. Οι μελλοντικοί βιβλιοθηκονόμοι μπορούν να εκπαιδευθούν σε αυτό το επάγγελμα μέσω ενός εξειδικευμένου κολεγίου ή τεχνικής σχολής, καθώς και μέσω ενός ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος που διαθέτει αντίστοιχη σχολή. Είναι αλήθεια ότι η δευτεροβάθμια εξειδικευμένη εκπαίδευση στη βιβλιοθήκη επιβάλλει ορισμένους περιορισμούς στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας, καθώς για να μπορεί κάποιος να γίνει επικεφαλής τμήματος ή ολόκληρης της βιβλιοθήκης πρέπει να είναι απόφοιτος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Επομένως, εάν κάποιος δεν έχει τη φιλοδοξία κάποια στιγμή να υπάρξει υπεύθυνος της βιβλιοθήκης και απλά επιθυμεί να συμμετάσχει ως βιβλιοθηκονόμος τότε μπορεί απλά να περιορίσει τη φοίτησή του σε ένα από τα εξειδικευμένα κολέγια (για παράδειγμα, αυτό της Μόσχας, το Ανθρωπιστικό Κολλέγιο Πληροφοριών και Βιβλιοθηκών Τεχνολογιών ή το Κολλέγιο Τεχνών Sakhalin στην ειδικότητα " Επιστήμη βιβλιοθήκης "). Ειδάως η μόνη λύση είναι να σπουδάσει στη τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ένα από τα πανεπιστήμια όπως:

- Κρατική Ακαδημία Πολιτισμού και Τεχνών της Ανατολικής Σιβηρίας
- Κρατικό Πανεπιστήμιο Πολιτισμού και Τεχνών της Μόσχας
- Κρατική Ακαδημία Πολιτισμού και Τεχνών Altai
- Κρατικό Ινστιτούτο Πολιτισμού του Μπέλγκοροντ
- Κρατικό Πανεπιστήμιο του Ομσκ Ε.Μ. Ντοστογιέφσκι (Manilova et al, 2012).

2.4 Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών

Στη συνέχεια παρατίθεται το Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Πανεπιστημίου του Όρενμπουργκ. Το πρόγραμμα δίνεται εδώ με στόχο την απόδοση των κεντρικών αξόνων των σπουδών, τη διαπίστωση της έμφασης στις σύγχρονες απαιτήσεις της βιβλιοθηκονομίας και τη δυνατότητα αντιπαραβολής με τα

αντίστοιχα προγράμματα σπουδών των χωρών που εξετάζονται. Παρατηρούμε ότι το πρόγραμμα εστιάζει στη θεωρητική προσέγγιση του κλάδου της βιβλιοθηκονομίας και στη συνέχεια παρέχει ανάπτυξη σε διοικητικά θέματα της βιβλιοθήκης ως οργανισμού. Η έμφαση στις νέες τεχνολογίες είναι μικρή και η εστίαση είναι στη διαχείριση του οργανισμού (πχ ανθρώπινοι πόροι, προβολή κ.ο.κ.) (Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Όρενμπουργκ 2021).

Διαλέξεις (θέματα, κύρια ερωτήματα):

Θέμα 1. Αντικείμενο και περιεχόμενο του κλάδου "Βιβλιοθηκονομία".

1. Αντικείμενο, δομή, νομική ρύθμιση της βιβλιοθηκονομίας.
2. Επιστήμη της βιβλιοθήκης.
3. Ανθρώπινα δικαιώματα στον τομέα της βιβλιοθηκονομίας.

Θέμα 2. Βιβλιοθήκη ως πολιτιστικό ίδρυμα και κοινωνικό ίδρυμα.

1. Κατάσταση, δικαιώματα και υποχρεώσεις των βιβλιοθηκών
2. Τύποι βιβλιοθηκών.
3. Δίκτυο βιβλιοθηκών της Ρωσικής Ομοσπονδίας.
4. Οι σημαντικότερες βιβλιοθήκες της Ρωσίας.

Θέμα 3. Βιβλιογραφία.

1. Ελεγκτής βιβλιοθηκονόμων: περιεχόμενο και χαρακτηριστικά.
2. Εκπαίδευση δευτεροβάθμιας βιβλιοθήκης.
3. Ανώτερη εκπαίδευση στη βιβλιοθήκη.

Θέμα 4. Δραστηριότητες διαχείρισης στη βιβλιοθήκη.

1. Επαγγελματικές απαιτήσεις για τον επικεφαλής της βιβλιοθήκης.
2. Τρόπος διαχείρισης του προσωπικού της βιβλιοθήκης.
3. Σχεδιασμός της βιβλιοθήκης.
4. Οργάνωση καταλόγων βιβλιοθηκών.

Θέμα 5. Βασικές αρχές διαχείρισης της βιβλιοθήκης.

1. Λειτουργίες της διαχείρισης της βιβλιοθήκης.
2. Μέθοδοι διαχείρισης στη βιβλιοθήκη.
3. Δομή διαχείρισης βιβλιοθήκης.

Θέμα 6. Σχεδιασμός της βιβλιοθήκης.

1. Προγραμματισμός του προϋπολογισμού του χρόνου εργασίας της βιβλιοθήκης. Επιχειρηματικό σχέδιο.
2. Υποστήριξη τεκμηρίωσης για διαχείριση βιβλιοθηκών.
3. Τυποποίηση των διαδικασιών της βιβλιοθήκης.
4. Χώρος εργασίας βιβλιοθηκονόμου.

Θέμα 7. Διαχείριση προσωπικού βιβλιοθήκης.

1. Περιεχόμενο και μέθοδοι επιλογής προσωπικού.
2. Μορφές επιλογής προσωπικού.
3. Μέθοδοι επιλογής προσωπικού.
4. Αξιολόγηση και πιστοποίηση του προσωπικού της βιβλιοθήκης.

Θέμα 8. Δραστηριότητες της βιβλιοθήκης για τη δημιουργία και διατήρηση σχέσεων με το κοινό.

1. Τηλεδιασκέψεις στη βιβλιοθήκη.
2. Διαφήμιση βιβλιοθήκης.
3. Μεθοδολογικές υπηρεσίες βιβλιοθηκών και οργάνωση του έργου τους.

2.5 Σεμινάρια (θέματα, βασικές ερωτήσεις)

Θέμα 1: Αντικείμενο και περιεχόμενο του κλάδου "Βιβλιοθηκονομία".

1. Αντικείμενο, δομή της βιβλιοθηκονομίας.
2. Νομική ρύθμιση της βιβλιοθηκονομίας.

3. Η Επιστήμη της Βιβλιοθήκης ως Ανάπτυξη του Συνταγματικού Δικαιώματος στη χρήση Θεσμών

Θέμα 2: Βιβλιοθήκη ως πολιτιστικό ίδρυμα και κοινωνικό ίδρυμα.

1. Κατάσταση, δικαιώματα και ευθύνες των βιβλιοθηκών.
2. Βιβλιοθήκη και βιβλιογραφικές υπηρεσίες.
3. Οι κύριες οδηγίες της βιβλιοθήκης και των βιβλιογραφικών υπηρεσιών.

Θέμα 3: Βιβλιογραφία.

1. Ελεγκτής βιβλιοθηκονόμων: περιεχόμενο και χαρακτηριστικά.
2. Εκπαίδευση δευτεροβάθμιας βιβλιοθήκης.
3. Ανώτερη εκπαίδευση στη βιβλιοθήκη.
4. Βιβλιοθήκη και βιβλιογραφικές υπηρεσίες.
5. Οι κύριες οδηγίες της βιβλιοθήκης και των βιβλιογραφικών υπηρεσιών.

Θέμα 4: Δραστηριότητες διαχείρισης στη βιβλιοθήκη.

1. Επαγγελματικές απαιτήσεις για τον επικεφαλής της βιβλιοθήκης.
2. Τρόπος διαχείρισης του προσωπικού της βιβλιοθήκης.
3. Σχεδιασμός της βιβλιοθήκης.
4. Μάρκετινγκ στη διαχείριση της βιβλιοθήκης.

Θέμα 5: Βασικές αρχές διαχείρισης της βιβλιοθήκης.

1. Λειτουργίες της διαχείρισης της βιβλιοθήκης.
2. Μέθοδοι διαχείρισης στη βιβλιοθήκη.
3. Δομή διαχείρισης βιβλιοθήκης.
4. Επίδραση της οργανωτικής δομής στην ανάπτυξη προσωπικού.

Θέμα 6: Σχεδιασμός της βιβλιοθήκης.

1. Προγραμματισμός του προϋπολογισμού του χρόνου εργασίας της βιβλιοθήκης.

2. Αξιολόγηση και πιστοποίηση του προσωπικού της βιβλιοθήκης.
3. Επαγγελματική ανάπτυξη και επανεκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων.

Θέμα 7: Διαχείριση προσωπικού βιβλιοθήκης.

1. Τυποποίηση των διαδικασιών της βιβλιοθήκης.
2. Χώρος εργασίας βιβλιοθηκονόμου.
3. Κενές θέσεις.
4. Ανάλυση πρακτικής βιβλιοθήκης.
5. Συμβουλευτική και μεθοδολογική βοήθεια στους βιβλιοθηκονόμους.

Θέμα 8: Δραστηριότητες βιβλιοθήκης για τη δημιουργία και συντήρηση συνδέσμων με το κοινό.

1. Έρευνα της αγοράς βιβλιοθηκών και υπηρεσιών πληροφοριών.
2. Μεθοδική παρακολούθηση. Αναλυτικές δραστηριότητες σε βιβλιοθήκες.
3. Σχηματισμός της πολιτιστικής πληροφόρησης της κοινωνίας.
4. Τηλεδιασκέψεις στη βιβλιοθήκη.
5. Εισαγωγή καινοτομιών στις βιβλιοθήκες

2.6 Περίληψη (κατά προσέγγιση θέματα)

1. Δομή διαχείρισης βιβλιοθήκης.
2. Διοικητικές δραστηριότητες στη βιβλιοθήκη.
3. Τυποποίηση των διαδικασιών της βιβλιοθήκης.
4. Λειτουργίες της διαχείρισης της βιβλιοθήκης.
5. Συντήρηση και οργάνωση των οικονομικών δραστηριοτήτων των βιβλιοθηκών.
6. Επαγγελματικές απαιτήσεις για τον επικεφαλής της βιβλιοθήκης.
7. Τύποι βιβλιοθηκών. Δίκτυο βιβλιοθήκης της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Οι σημαντικότερες βιβλιοθήκες της Ρωσίας.

8. Βιβλιοθήκη ως πολιτιστικό ίδρυμα και κοινωνικό ίδρυμα.
9. Υποστήριξη τεκμηρίωσης για διαχείριση βιβλιοθηκών.
10. Λογιστική, επεξεργασία και τοποθέτηση του ταμείου βιβλιοθήκης.
11. Συντήρηση και οργάνωση οικονομικών δραστηριοτήτων βιβλιοθηκών.
12. Έρευνα της αγοράς βιβλιοθηκών και υπηρεσιών πληροφοριών.
13. Τμηματοποίηση της αγοράς υπηρεσιών βιβλιοθήκης και πληροφοριών.
14. Εφαρμογή καινοτομιών στις βιβλιοθήκες.
15. Μεθοδολογικές υπηρεσίες βιβλιοθηκών και οργάνωση του έργου τους.
16. Επαγγελματική ανάπτυξη και επανεκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων.
17. Δραστηριότητες της βιβλιοθήκης για τη δημιουργία και διατήρηση δημοσίων σχέσεων.
18. Τηλεδιασκέψεις στη βιβλιοθήκη.
19. Μεθοδική παρακολούθηση. Αναλυτικές δραστηριότητες σε βιβλιοθήκες.
20. Σχεδιασμός κτιρίων βιβλιοθηκών.

2.7 Επιπλέον θέματα

Επίσης μπορεί να περιλαμβάνονται οι παρακάτω ενότητες αν και δεν αναφέρονται στο πρόγραμμα σπουδών:

1. Πρακτικές ασκήσεις (θέματα, βασικές ερωτήσεις).
2. Εργαστηριακές μελέτες (κατάλογος εργαστηριακών εργασιών).
3. Σχεδιασμός μαθήματος (κατά προσέγγιση θέμα).
4. Έλεγχος έργων, διακανονισμού και γραφικών έργων (θέματα κατά προσέγγιση)
5. UIRS (ερευνητικά θέματα).

Κεφάλαιο 3^ο Βιβλιοθηκονομία στην Γαλλία

3.1 Εισαγωγή

«Πού είναι η έρευνα για τις βιβλιοθήκες;». Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας έθεσε ήδη αυτήν την ερώτηση το 2010, ως μέρος του πρώτου εργαστηρίου βιβλίων που οργάνωσε σε συνεργασία με την Εθνική Σχολή Χαρτών. Από την ημερομηνία αυτή, τα εργαστήρια στο τέλος του έτους έχουν αφιερωθεί σε θέματα που σχετίζονται με την ιστορία των βιβλιοθηκών (συλλογές κληρονομιάς, αρχιτεκτονική, κτλ) χωρίς να επαναληφθεί η γενική προσέγγιση του 2010.

Το 2014, το διεθνές περιοδικό «Histoire et culture du livre», στον τόμο X, προβαίνει σε μια νέα αξιολόγηση του έργου που εκδόθηκε από τον Frédéric Barbier, με τίτλο «Πού είναι η ιστορία των βιβλιοθηκών;». Φαίνεται τώρα σημαντικό να γίνει ένα νέο βήμα για την μελέτη της ιστορίας των βιβλιοθηκών και της επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας η οποία εξελίσσεται συνεχώς τα τελευταία χρόνια. Σε αυτό το πλαίσιο, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας επιθυμούσε, επτά χρόνια μετά το πρώτο γενικό εργαστήριό της, να αφιερώσει μια ημέρα μελέτης σε μια νέα αξιολόγηση της ιστορίας της Βιβλιοθήκης και της Βιβλιοθηκονομίας στις 14 Δεκεμβρίου 2017 (Frederic Barbier, 2005).

3.2 Η Ιστορία και τα χαρακτηριστικά της Γαλλικής Βιβλιοθηκονομίας

Η ύπαρξη βιβλιοθηκών έχει αποδειχθεί ήδη από την Αρχαιότητα. Χάρη στις πολλές πρόσφατες εργασίες η ιστορία των βιβλιοθηκών στη Γαλλία μας δίνονται πολλές και ακριβείς πληροφορίες σχετικές με την βιβλιοθηκονομία στη Γαλλία. Η πρώτη βιβλιοθήκη της Γαλλίας χρονολογείται από τον 12ο αιώνα και επιβεβαιώνει την ύπαρξη των μοναστηριακών, πανεπιστημιακών και πριγκιπικών βιβλιοθηκών, καθώς και την ύπαρξη πωλητών βιβλίων (Barnett, Graham K, 1987).

Σε ορισμένες θρησκευτικές τάξεις, τα καθήκοντα και οι ικανότητες σχετίζονταν με τον τίτλο του βιβλιοθηκονόμου, όπου οι βιβλιοθηκονόμοι φαίνεται να γνώριζαν τα πάντα:

κατέτασσαν τα έργα σύμφωνα με μια διανοητική (ταξινόμηση) και υλική σειρά και με την καταχώρισή τους σε μητρώα ή καταλόγους, σε προσβάσιμα σημεία για τους αναγνώστες και προστατεύοντας τα από πιθανή κλοπή ή ζημία (Denis Pallier, 1994).

Άλλες εργασίες αφορούν συγκεκριμένη περίοδο, για παράδειγμα την επίβλεψη του δόγματος, όπου μόνον ο βιβλιοθηκονόμος μπορούσε να διορθώνει και να σχολιάζει βιβλία. Ωστόσο οι συλλογές των βιβλιοθηκών εμπλουτίζονταν συχνότερα από κληροδοτήματα ή αντίγραφα. Το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου φαίνεται να ήταν πολύ περιορισμένο. Καθώς ο Claude Jolly ανέπτυξε, την γέννηση της επιστήμης των βιβλιοθηκών στη Γαλλία τον 17ο αιώνα, η επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας καθώς και οι βιβλιοθήκες γνώρισαν μεγάλη άνθιση (Claude Jolly, 1988).

Αυτό το φαινόμενο είχε συμβεί νωρίτερα σε άλλες χώρες. Τον 16^ο και τον 17^ο αιώνα, οι βιβλιοθήκες άλλαξαν σε μέγεθος, χρήση και οργάνωση. Έχουν δει τις συλλογές τους να αυξάνονται δέκα φορές (από μερικές χιλιάδες σε μερικές δεκάδες χιλιάδες τόμους) με την παράλληλη ανάγκη για οργάνωση των κτιρίων, των συλλογών και της πρόσβασης. Έτσι και στην Γαλλία εκείνης της περιόδου, οι βιβλιοθηκονόμοι έπρεπε να είναι προικισμένοι τόσο με μια ευρεία κουλτούρα όσο και με δεξιότητες. Οι πραγματείες σχετικά με τη βιβλιοθήκη του χρόνου δείχνουν ήδη ομοιογενείς επαγγελματικές βάσεις δεδομένων: συλλογή με βάση κριτικές ή βιβλιογραφίες, ταξινομήσεις, καταλόγους, χειρόγραφα σε μεγάλα μητρώα, έννοιες διατήρησης (Blasselle et al, 1999).

Όσον αφορά τη χρήση της βιβλιοθήκης υπάρχουν συγκρούσεις από διάφορα δόγματα. Ο Naudé, ο βιβλιοθηκονόμος της Mazarin, υποστηρίζει τον πλούτο της διακόσμησης ή τη συνύπαρξη βιβλίων και εργαστηριακών αντικειμένων. Στους δύο τελευταίους αιώνες του Ancien Régime, οι βιβλιοθήκες πολλαπλασιάστηκαν στη Γαλλία. Οι βασιλικές, πριγκιπικές και θρησκευτικές βιβλιοθήκες απασχολούσαν βιβλιοθηκονόμους ως υπεύθυνους για αυτές. Δεν ίσχυε το ίδιο όμως για τις βιβλιοθήκες των πανεπιστημίων, των κολεγίων καθώς και τις δημόσιες, εκτός από τις βιβλιοθήκες του Παρισιού και του Carpentras (Denis Pallier, 1994).

Ταυτόχρονα, από τον 17ο έως τον 18ο αιώνα ο ορισμός του βιβλιοθηκονόμου γίνεται σαφέστερος. Εμπλουτίζεται σε μεγάλο βαθμό από το λεξικό Furetière (1690) και σημαίνει: αυτός που είναι υπεύθυνος για τη φύλαξη ή για τη φροντίδα μιας βιβλιοθήκης ή εκείνος που διορίζεται για τη φροντίδα, την καλή τάξη και την αύξηση μιας βιβλιοθήκης (Furetière 1690).

Ο βιβλιοθηκονόμος μιας μεγάλης βιβλιοθήκης, για παράδειγμα, αυτής του βασιλιά, έπρεπε να γνωρίζει τις αρχαίες και τις σύγχρονες γλώσσες των βιβλίων, των εκδόσεων και ό, τι έχει να κάνει με την ιστορία των γραμμάτων, το εμπόριο βιβλίων και την τυπογραφία. Η κοινή γνώση επιτρέπει στους βιβλιοθηκονόμους να μετακινούνται από τη βιβλιοθήκη ενός μοναστηριού στη βιβλιοθήκη ενός ιδιώτη ή ενός πρίγκιπα (πιθανώς έξω από τη Γαλλία). Ωστόσο, όπως σε όλη την Ευρώπη, οι σημαντικές βιβλιοθήκες διευθύνονται από επιστημονικό προσωπικό. Ο κλασικά εκπαιδευμένος βιβλιοθηκάριος έχει συνδέσεις με τη Δημοκρατία, ως συγγραφέας, λόγιος, γλωσσολόγος, μέλος εκπαιδευμένων κοινωνιών ή ακαδημιών. Οι επαγγελματικές του δεξιότητες αποκτήθηκαν στη δουλειά και συνήθως είναι κληρικός ή φιλόσοφος με ιδιαίτερες πνευματικές δραστηριότητες (Édith Bayle, 2015).

Έτσι έχουμε αρκετούς βιβλιοθηκονόμους με πολλές επαγγελματικές γνώσεις αλλά κανένα νομικό πλαίσιο αυτών. Τι φέρνει ο 18 αιώνας, ο αιώνας του θριάμβου του βιβλίου;

Δύο κινήσεις προέκυψαν από την Επανάσταση. Η πρώτη είναι μια κίνηση διάδοσης της γνώσης, με τη δημιουργία πλήθους μικρών αλλά αξιόλογων βιβλιοθηκών. Η δεύτερη είναι μια κίνηση για την έρευνα πόρων και την οργάνωση των βιβλιοθηκών. Οι περισσότερες βιβλιοθήκες στη Γαλλία με πλούσιες συλλογές ήταν αποκεντρωμένες και πιθανώς μετά το 1803 αριθμούσαν περισσότερες από διακόσιες και αυτό οδήγησε στην θέσπιση νέων πρακτικών διαχείρισης της βιβλιοθήκης, όπως αυτή της καταλογράφησης. Η καταλογράφηση η οποία εφαρμόζεται τον 19ο αιώνα έχει τις ρίζες της στον 18ο αιώνα. Σε θρησκευτικές, δημοφιλείς ή σχολικές βιβλιοθήκες (μετά το 1860), ο στόχος είναι να δανείζουμε «καλά βιβλία». Το προσωπικό αυτών των χιλιάδων βιβλιοθηκών (30.000 θρησκευτικές βιβλιοθήκες, 40.000 σχολικές βιβλιοθήκες, 3000 λαϊκές βιβλιοθήκες) είναι κυρίως εθελοντές με μια γρήγορη εκπαίδευση στην βιβλιοθηκονομία (Blasselle et all, 1989).

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα το νομικό καθεστώς των δημόσιων βιβλιοθηκών (κρατική ιδιοκτησία) αλλάζει μετά από τεράστιες απώλειες σημαντικών και σπάνιων βιβλίων. Οι κανόνες είναι εξαιρετικά προστατευτικοί σε σημείο να έχουν διαστρεβλώσει σημαντικά την έννοια της συλλογής. Το κράτος διεκδικεί επίσης την κυριότητα των πόρων που διατίθενται με παρεμβάσεις στη διαχείριση και στην οργάνωση των δημόσιων βιβλιοθηκών. Ο βιβλιοθηκάριος πλέον πρέπει να έχει υψηλή εκπαίδευση και πολλά προσόντα. Καθ' όλη τη διάρκεια του δέκατου ένατου αιώνα, εμφανίζονται συγκεκριμένα όργανα διοικήσεων, οργανώνονται εξετάσεις και διαγωνισμοί πρόσληψης για την θέση του βιβλιοθηκονόμου. Στο τέλος αυτού του αιώνα, οι βιβλιοθηκονόμοι προσλαμβάνονται χωρίς απαίτηση

πιστοποίησης (σε αντίθεση με τους δασκάλους ή τους δικαστές). Οι βιβλιοθηκονόμοι αυτής της περιόδου ήταν συγγραφείς, καθηγητές ή δημοσιογράφοι (Bleton, 1956).

Η δουλειά του βιβλιοθηκονόμου ήταν ενθάρρυνση και ευλογία. Αλλά δύο διαφορετικές κινήσεις προκάλεσαν τον 19ο αιώνα τον ερχομό των επαγγελματικών βιβλιοθηκών και την γέννηση του επαγγέλματος του βιβλιοθηκονόμου. Η πρώτη σχολή βιβλιοθηκονομίας είναι η Σχολή Χαρτών/Καταστατικών, που ιδρύθηκε το 1821. Οι μαθητές της, των οποίων η εκπαίδευση πραγματοποιείται κυρίως στη Βασιλική Βιβλιοθήκη, προτιμούνταν για μια θέση εργασίας σε μια από τις τρεις δημόσιες βιβλιοθήκες (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Βιβλιοθήκης) και σε λογοτεχνικά αναγνωστήρια. Η πρώτη πρόσληψη βιβλιοθηκονόμων έγινε μετά από ειδική εκπαίδευση. Η Σχολή Χαρτών δημιούργησε την πρώτη επαγγελματική πρακτική εκπαίδευση για βιβλιοθηκονόμους (Borda, 2008) .

Κατά το τελευταίο τέταρτο του αιώνα, η κατάσταση εξακολουθούσε να ήταν ετερογενής και αντιφατική. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η υστέρηση της ποιότητας της βιβλιοθήκης και της βιβλιοθηκονομίας πίσω από τη Γερμανία, την Αγγλία και τις Ηνωμένες Πολιτείες συνέχιζε να ήταν αισθητή. Η κρατική δράση που αναπτύχθηκε αφορούσε τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και την Εθνική Βιβλιοθήκη. Ωστόσο, το κράτος υποστηρίζει τις σχολικές βιβλιοθήκες με έναν βιβλιοθηκονόμο του οποίου ο ρόλος ήταν διττής σημασίας καθώς ήταν υπεύθυνος και ως ταμίας αλλά και ως δάσκαλος. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες, παρόλο που συνέχιζαν να ήταν προσιτές στον λαό, βρίσκονταν ακόμη σε παρακμή. Εκτός από το Παρίσι, οι δημοτικές βιβλιοθήκες των άλλων Γαλλικών πόλεων βίωσαν μία μικρή μόνο άνθηση (Barbier 2015).

Συνολικά, οι πόροι της πλειονότητας των βιβλιοθηκών είχαν σταματήσει, ιδίως όσον αφορά τα κτήρια, την καταλογογράφηση αλλά και τις υπηρεσίες.

Το 1906 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος Γάλλων Βιβλιοθηκονόμων, ένα ομοσπονδιακό όργανο ανοιχτό σε όλους τύπους βιβλιοθηκών και βιβλιοθηκονόμων. Ένας προβληματισμός σχετικά με το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου προέκυψε και αφορούσε τον εκδημοκρατισμό του πολιτισμού και των βιβλιοθηκών ως δημόσια υπηρεσία (Varry, 1991).

Ενδιαφέρον για την ενοποίηση των πρακτικών και της συνεργασίας, με ενημερωμένα έγγραφα και περιοδικά, προτάθηκε από τομέα τεκμηρίωσης της βιβλιοθηκονομικής επιστήμης, ο οποίος έχει αναπτυχθεί στην Γαλλία από το 1880. Σε διεθνές επίπεδο, το συνέδριο βιβλιοθηκονόμων και το σύνταγμα του 1927-1929 συνέβαλαν ενεργά στην εξέλιξη της βιβλιοθηκονομίας στην Γαλλία.

Το 1952 θεσπίστηκε πρώτη φορά νόμος που απαιτούσε ο βιβλιοθηκονόμος να έχει έστω ένα μικρό πιστοποιητικό επαγγελματικής κατάρτισης, το οποίο δεν απαιτούσε υψηλό πανεπιστημιακό επίπεδο, αλλά καθιερώνει την επαγγελματική εκπαίδευση. Αυτή η κατάρτιση ήταν εμπειρική και γίνονταν από επαγγελματίες, με δεσπόζουσα σχέση με την παράδοση και τις αρχές της τυποποίησης (βιβλιογραφία και ιστορία βιβλίων, καταλογογράφηση). Η ιεραρχία του επαγγέλματος επιβεβαιώνεται από τη δημιουργία, το 1950, του σώματος υποβιβλιοθηκονόμων, ενοποιώντας μικρά σώματα βοηθών βιβλιοθηκών. Ο διαγωνισμός πρόσληψης απαιτούσε μια γενική εκπαίδευση σε επίπεδο απολυτηρίου και ειδικές επαγγελματικές γνώσεις. Οι Βοηθοί βιβλιοθηκονόμοι προορίζονταν να εργαστούν σε βιβλιοθήκες κολεγίων το 1961 ή ως υπεύθυνοι σε δημόσια αναγνωστήρια σε πόλεις το 1967, με ειδική εκπαίδευση σε κινούμενα σχέδια (Richert, 1979).

Μετά το 1964, η πρόσληψη βιβλιοθηκών απαιτούσε εκπαίδευση σε επίπεδο ανώτατο ακαδημαϊκό για δημοσιονομικούς λόγους. Η πρακτική είναι σύντομη με διάρκεια ενός έτους. Η σχολή δεν επιτρέπει πραγματικά την εξειδίκευση ή την έρευνα. Ωστόσο, διεξάγονται ορισμένα πολύ σημαντικά μαθήματα όπως: η ιστορία των βιβλίων, η κοινωνιολογία, η μελέτη πολιτιστικών πρακτικών. Η αναθεώρηση του καταστατικού το 1969 επιβεβαιώνει το τέλος της παραδοσιακής πρόσληψης των βιβλιοθηκονόμων με τη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Γίνεται αναφορά ότι οι βιβλιοθηκονόμοι είναι ίδιοι με τους επιμελητές αρχείων και μουσείων. Το 1984, το 91% των δημοτικών βιβλιοθηκονόμων και το 86% των αναπληρωτών βιβλιοθηκονόμων κατείχαν ακαδημαϊκή εκπαίδευση και επαγγελματική άδεια. Σήμερα, το σύνολο των βιβλιοθηκονόμων στην Γαλλία κατέχει ακαδημαϊκή εκπαίδευση και άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, ενώ η εκπαίδευσή τους έχει συνδεθεί άρρηκτα και με την επιστήμη της πληροφορικής λόγω της ύπαρξης πλέον και ψηφιακών βιβλιοθηκών (Roulain, 2008).

3.3 Πρόγραμμα σπουδών Βιβλιοθηκονομίας στη Γαλλία

Στη Γαλλία, το Πανεπιστήμιο της Aix-Marseille (ESPE) και το Centre National d'Enseignement a Distance (CNED) είναι τα δύο πανεπιστήμια που παρέχουν εκπαιδευτικά σεμινάρια για καθηγητές βιβλιοθηκονόμους ή καθηγητές τεκμηρίωσης. Στο ESPE, για παράδειγμα, το εκπαιδευτικό σεμινάριο για βιβλιοθηκάρους εκπαιδευτικούς αποτελείται από 40 θέματα σε 5 τομείς. Αυτοί οι τομείς περιλαμβάνουν την ειδική γνώση του θέματος, τη γνώση της παιδαγωγικής, τις μεθόδους έρευνας, το πλαίσιο του σχολείου και τις πρακτικές κατάρτισης. Για να ολοκληρώσει κάποιος αυτό το σεμινάριο απαιτείτε να παρακολουθήσει 790 ώρες εκπαίδευσης για δύο χρόνια (Enssib, 2021).

Οι φοιτητές που θέλουν να αποκτήσουν τα προσόντα του καθηγητή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (CAPES) στο τέλος του πρώτου έτους καλούνται να λάβουν μέρος στην εθνική εξέταση (concours) όπου γίνεται η λεγόμενη εξωτερική εξέταση (concours externe). Αυτή η εξωτερική εξέταση περιλαμβάνει τις γραπτές εξετάσεις και τις προφορικές. Οι φοιτητές δίνουν τις γραπτές εξετάσεις ανα πέντε ώρες και σε διάρκεια δύο ημερών μεταξύ Μαρτίου και Απριλίου. Μετά το πέρασμα των γραπτών εξετάσεων, λαμβάνουν χώρα οι προφορικές εξετάσεις οι οποίες γίνονται ανά τρεις ώρες και σε διάρκεια δύο ημερών τον Ιούνιο. Οι επιτυχημένοι υποψήφιοι θα αποκτήσουν τα προσόντα του δασκάλου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στις αρχές του δεύτερου έτους αρχίζουν να ασκούν πρακτική άσκηση στη σχολική βιβλιοθήκη για 36 εβδομάδες ενώ σπουδάζουν στο ESPE. Ταυτόχρονα πρέπει να ολοκληρώσουν τη διατριβή τους μέχρι το τέλος του δεύτερου έτους (Προεδρία της Γαλλικής Δημοκρατίας, 2021).

Οι άλλες δύο εξετάσεις είναι η εσωτερική εξέταση (concours interne) για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ήδη ένα διαφορετικό μάθημα και κυβερνητικούς υπαλλήλους και η τρίτη εξέταση (troisième concours) αφορά τους υπαλλήλους εταιρείας που εργάζονται εκεί για τουλάχιστον πέντε χρόνια.

Οι δάσκαλοι-βιβλιοθηκονόμοι στη Γαλλία, ως άνθρωποι που απασχολούνται επαγγελματικά στη βιβλιοθήκη είτε ως διευθυντές κάποιας σχολικής βιβλιοθήκης είτε ως εκπαιδευτικοί πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τις εξελισσόμενες δεξιότητες που απαιτούνται σε μία βιβλιοθήκη προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Αυτός είναι και ο λόγος που απαιτείται συνεχώς να επεκτείνουν τις γνώσεις τους μέσω δραστηριοτήτων επαγγελματικής ανάπτυξης (Ένωση Βιβλιοθηκονόμων Γαλλίας, 2021)

Οι δάσκαλοι-βιβλιοθηκάριοι τυχαίνει πολλές φορές να εργάζονται μόνοι τους σε κάποια σχολική βιβλιοθήκη με αποτέλεσμα να δημιουργείται η ανάγκη για επαγγελματική ανάπτυξη μέσω αλληλεπίδρασης με συναδέλφους σε κάθε ευκαιρία που μπορεί να παρουσιαστεί.

Ένας από τους τρεις τρόπους ανάπτυξης δεξιοτήτων σχολικής βιβλιοθήκης που συντελούν στην επαγγελματική πρόοδο είναι να παρακολουθούνται τακτικά συσκέψεις που διοργανώνονται από το Académie de Créteil, μια τοπική αρχή που παρουσιάζει το γαλλικό Υπουργείο Παιδείας και στις οποίες συμμετέχουν άνθρωποι από διάφορες περιοχές με στόχο την ανταλλαγή απόψεων. Ωστόσο αυτή η πρωτοβουλία είναι τοπική και όχι εθνική, αν και

γενικά οι περιφερειακές συναντήσεις πραγματοποιούνται σχεδόν σε κάθε ακαδημία της χώρας.

Στο Académie de Créteil αυτή η πρωτοβουλία ονομάζεται "3D", που σημαίνει "Ανάπτυξη τεκμηρίωσης στην περιοχή" (στα γαλλικά Développer la Documentation dans les Districts) (Académie de Créteil, 2021).

Ο στόχος είναι να αναπτυχθεί ένα επαγγελματικό δίκτυο μεταξύ καθηγητών-βιβλιοθηκών από την ίδια γεωγραφική περιοχή, με την ενσωμάτωση πολλών δήμων. Αυτή η πρωτοβουλία του Académie καλύπτει τρία τμήματα που περιέχουν δέκα περιοχές το καθένα σε Seine-St-Denis και Val-de-Marne, και 12 στο Seine-et-Marne. Κάθε περιοχή συγκεντρώνει 30 έως 40 συναδέλφους κατά μέσο όρο. Η «Ανάπτυξη τεκμηρίωσης στις περιοχές» προορίζεται για όλους τους δασκάλους-βιβλιοθηκονόμους που είτε εργάζονται σε γυμνάσια και λύκεια, είτε είναι μόνιμοι η και έκτακτοι υπάλληλοι. Σε κάθε περιοχή, υπάρχει ένας συντονιστής συσκέψεων. Ο ρόλος του είναι η οργάνωση του προγράμματος μέσω της επικοινωνίας με τις περιοχές των συναδέλφων καθώς και η διεξαγωγή συναντήσεων ώστε να αλληλοεπιδράσουν με τις τοπικές αρχές, δηλαδή τους επιθεωρητές του σχολείου και τους συντονιστές των τμημάτων (π.χ. διοργάνωση εκπαιδευτικών συναντήσεων και σύνταξη εκθέσεων). Το ίδρυμα αναγνωρίζει τα καθήκοντα των διαμεσολαβητών επίσημα και έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν ετήσια αποζημίωση στο τέλος του σχολικού έτους. Κάθε χρόνο, οι διαμεσολαβητές της συνάντησης μπορούν να ανανεώσουν τη θέση τους ή να παραιτηθούν και να παραχωρήσουν σε έναν άλλο συνάδελφο της περιοχής εθελοντικά τη θέση.

Υπάρχουν έξι ετήσιες συναντήσεις 3 ωρών που προγραμματίζονται από την αρχή του σχολικού έτους από τους συναδέλφους της κάθε περιοχής. Η πρώτη συνάντηση ορίζεται συνήθως από τον συντονιστή της συνάντησης κατά τη διάρκεια του Οκτωβρίου, και πριν από τις σχολικές διακοπές του Νοέμβριου και πραγματοποιείται στο σχολείο, στη σχολική Βιβλιοθήκη, του διαμεσολαβητή της σύσκεψης. Ο συντονιστής της συνάντησης επικοινωνεί με τους καθηγητές-βιβλιοθηκονόμους της περιοχής μέσω τηλεφώνου και email για να τους ενημερώσει για την ημερομηνία. Στη συνέχεια, οι συνάδελφοι αποφασίζουν τις ημερομηνίες και τους τόπους των πέντε άλλων συναντήσεων ανάλογα με τη διαθεσιμότητά τους. Οι ημερομηνίες των συναντήσεων οργανώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, δηλαδή τουλάχιστον μία φορά μεταξύ δύο περιόδων σχολικών διακοπών (κατά μέσο όρο κάθε έξι έως οκτώ εβδομάδες). Οι συναντήσεις πραγματοποιούνται συνήθως στα σχολεία των συναδέλφων που προτείνουν τη διοργάνωση των συναντήσεων. Στη συνέχεια αποστέλλεται μια λίστα προγραμματισμένων ημερομηνιών συνάντησης στην περιοχή των συναδέλφων,

προκειμένου να ενημερώνονται όλοι οι συμμετέχοντες για τα γεγονότα. Ωστόσο, αυτές οι συναντήσεις δεν είναι υποχρεωτικές. Απαιτείται ειδική εξουσιοδότηση από τον διευθυντή για να μπορεί ο καθένας να απουσιάσει με αποτέλεσμα ορισμένοι συναδέλφοι να μην κάνουν ποτέ την προσπάθεια να παρευρεθούν.

Η πρώτη συνάντηση έχει ως στόχο να φέρει σε επαφή τους συναδέλφους, ιδίως τους νεοεισερχόμενους, και επίσης να εξετάσει το πρόγραμμα για το έτος. Στο τέλος κάθε συνεδρίασης, ο συντονιστής της συνάντησης συντάσσει μια έκθεση στην οποία αναφέρεται εάν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι της συνάντησης. Επίσης, ο συντονιστής αναλαμβάνει την ανάθεση κάποιων καθηκόντων που πρέπει να υλοποιηθούν καθώς και τις δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος μεταξύ των συναντήσεων και αν χρειαστεί κάνει τυχόν σχετικές παρατηρήσεις (Académie de Créteil, 2021).

Ο στόχος αυτών των συναντήσεων είναι να επιλέξει ένα θέμα που προτείνει το ίδρυμα και να ενσωματώσει υποθέματα αυτού του θέματος. Οι συναντήσεις, που έχουν προγραμματιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, είναι συνεπώς αφιερωμένες στην υλοποίηση του τελικού πλάνου όπως έχει οριστεί αυτό από την ομάδα. Αυτή το πλάνο μπορεί να έχει διάφορες μορφές (π.χ. μια αναφορά, ένα εκπαιδευτικό βοήθημα όπως ένα χαρτί ή ένα blog και ούτω καθεξής).

Όλες οι περιφερειακές συναντήσεις σε κάθε τμήμα καταγράφονται σε αναφορές που προορίζονται για βιβλιοθηκονόμους. Ο συντονιστής του τμήματος συντάσσει επίσης μια ετήσια έκθεση των εργασιών σε κάθε τμήμα. Αυτές οι αναφορές τμημάτων και οι τελικές δημοσιεύσεις κάθε περιοχής δημοσιεύονται στη συνέχεια στον ιστότοπο καθηγητών-βιβλιοθηκών του Académie de Créteil, που ονομάζεται "Point.Doc".

3.4 Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών

Στη συνέχεια παρατίθεται το Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Πανεπιστημίου Bourgeon . Το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει στην παροχή δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου σε επεξεργασία βιβλίων με σκοπό την παροχή της ικανότητας εργασίας στο εμπόριο βιβλίων ή στη διατήρηση και ψηφιοποίηση σπάνιων βιβλίων, καθώς και την εμπειρογνωμοσύνη σε ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές, μεταξύ άλλων, της ψηφιοποίησης, της προσβασιμότητας στο διαδίκτυο και στα 3D animation.

Παραπλήσια με το παραπάνω πρόγραμμα είναι όλα τα προγράμματα σπουδών στα περισσότερα Γαλλικά Πανεπιστήμια Βιβλιοθηκονομίας (Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Bourgeon, 2021).

Πληροφορίες και περιβάλλον

1. η κοινωνία και οι ανάγκες της για πληροφόρηση
2. παραγωγή και χρήση πληροφοριών
3. οικονομία της πληροφορίας
4. πνευματική ελευθερία και ελευθερία πληροφόρησης

Επαγγελματικό περιβάλλον

1. ιστορία του επαγγέλματος
2. επαγγελματικές ενώσεις
3. επαγγελματικές ευθύνες
4. θεσμικό πλαίσιο: βιβλιοθήκες, διαχείριση πληροφοριών στη βιομηχανία, κέντρα πληροφόρησης στα χωράφια επιστημονικά και τεχνολογικά, αρχεία

Πρόσβαση σε έγγραφα

1. το βιβλίο: ιστορία βιβλίων και εκδόσεων, το εμπόριο βιβλίων, το βιβλίο ως προϊόν, η βιβλιολογία
2. άλλα μέσα: εφημερίδες και άλλα περιοδικά, οπτικοακουστικά μέσα, πόροι πληροφορικής
3. επιλογή και εξαγορές
4. καταλυτική περιγραφή και ταξινόμηση (βιβλία και άλλα μέσα)
5. περιγραφική βιβλιογραφική περιγραφή και αναλυτικός
6. αυτοματοποιημένες υπηρεσίες καταλογογράφησης

7. εθνικές βιβλιογραφίες, κατάλογοι συνδικάτων
8. δάνειο και συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκών

Πρόσβαση σε περιεχόμενο πληροφοριών

1. οργάνωση της γνώσης: ιστορία, θεωρία, τεχνική
2. επικεφαλίδες αρχών, θησαυροί, ταξινομήσεις
3. καταλογογράφηση υλικών
4. ευρετηρίαση και ανάλυση
5. εξειδικευμένες βιβλιογραφίες
6. όργανα αναφοράς
7. ανάγκες και μέθοδοι χρήστη αναφορά
8. ερευνητική έρευνα
9. υπηρεσίες πληροφόρησης και παραπομπής
10. αποθήκευση και ανάκτηση πληροφοριών αυτοματοποιημένο
11. επιστήμη της πληροφορίας και τεκμηρίωση

Θεσμική διαχείριση

1. διαχείριση προσωπικού
2. λογιστική και προϋπολογισμός
3. λογιστική διαχείρισης
4. σχεδιασμός, κατασκευή και εξοπλισμός βιβλιοθήκης
5. δίκτυα: οργάνωση και συντήρηση
6. υπολογιστής και διαχείριση
7. διαχείριση αυτοματισμού

Πρόσθετες γνώσεις

1. ξένες γλώσσες
2. στατιστικές, ποσοτικές μέθοδοι
3. υπολογιστής (προγραμματισμός, διεπαφή άνθρωπος-μηχανή)
4. διαπροσωπικές σχέσεις και επικοινωνία
5. ανάλυση, σχεδιασμός και αξιολόγηση συστήματος
6. ερευνητικές μέθοδοι

Κεφάλαιο 4^ο Βιβλιοθηκονομία στην Σλοβακία

4.1 Εισαγωγή

Η Σλοβακική βιβλιοθηκονομία είναι μέρος του μωσαϊκού της παγκόσμιας βιβλιοθηκονομίας. Η έγκαιρη αναγνώριση αυτού του γεγονότος συμβολίζεται ίσως από τη Διεθνή Ομοσπονδία Συλλόγων και Ιδρυμάτων Βιβλιοθηκών (IFLA) που διοργανώνει το ετήσιο συνέδριό του στη Σλοβακία από το 1978. Οι κορυφαίοι εκπρόσωποι της διεθνούς βιβλιοθηκονομίας συζήτησαν στο όμορφο σκηνικό του Vysoké Tatry (Procházka, 2008). Κατά τη διάρκεια των τελευταίων είκοσι πέντε ετών, η Σλοβακική Ένωση Βιβλιοθηκονόμων προσκάλεσε έναν αριθμό σημαντικών εκπροσώπων της διεθνούς βιβλιοθηκονομίας στη Σλοβακία. Διεθνείς επιτροπές της IFLA συναντήθηκαν δύο φορές στη πρωτεύουσα της Σλοβακίας από το 1989. Η οικοδόμηση διεθνών σχέσεων παραμένει μία από τις βασικές προτεραιότητες της σλοβακικής βιβλιοθηκονομίας (Andronič, A. 1997).

4.2 Ιστορία και χαρακτηριστικά της Σλοβακικής Βιβλιοθηκονομίας

Για εβδομήντα χρόνια, η ιστορία της Σλοβακικής βιβλιοθηκονομίας ήταν αδιαχώριστη από της Τσεχοσλοβακίας, μιας χώρας που δημιουργήθηκε το 1918. Ο πρώτος πόλεμος υπήρχε μέχρι οι τσεχικές και σλοβακικές δημοκρατίες να συμφωνήσουν να χωρίσουν τη χώρα το 1992. Ενώ η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της βιβλιοθηκονομίας στις δημοκρατίες χαρακτηρίστηκε από κοινές αναπτυξιακές τάσεις, διαμορφώνεται από μια σειρά διαφορών στα διάφορα μέρη της κοινής κατάστασης. Οι Σλοβάκοι βιβλιοθηκονόμοι έγιναν πολύ ενεργοί κατά την περίοδο των αλλαγών που ακολούθησε την Επανάσταση του Βελούδου του 1989, η οποία μετέτρεψε το ενιαίο σοσιαλιστικό κράτος και έφερε τη δημοκρατία σε αυτό που έγινε γνωστό ως Τσεχική και Σλοβακική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία. Κατά τη γενική συνέλευση της Σλοβακικής Ένωσης Βιβλιοθηκονόμων και Επαγγελματιών Πληροφοριών, η οποία είχε χρηματοδοτηθεί στο παρελθόν από το Υπουργείο Πολιτισμού από το 1990, εγκρίθηκε το νέο ανεξάρτητο νομικό καθεστώς, το καταστατικό και το νέο όνομα της Σλοβακικής Ένωσης Βιβλιοθηκών (SLA) (Bahna, J., & Šimkovič, V, 2009).

Μία από τις πρώτες προτεραιότητες της Σλοβακικής Ένωσης Βιβλιοθηκών ήταν να συντάξει μια νέα πράξη και να αντικαταστήσει το Νόμο του 1959 και να παρέχει πλήρες νομοθετικό πλαίσιο για τα νέα καθήκοντα που πρέπει να εκτελούν οι σλοβακικές βιβλιοθήκες σε μια κοινωνία βασισμένη στις πληροφορίες. Η προετοιμασία και η εφαρμογή της νέας σλοβακικής βιβλιοθήκης ήταν μια δύσκολη διαδικασία που απαιτούσε αρκετά χρόνια. Μια ομάδα που περιελάμβανε εμπειρογνώμονες από την SLA, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Σλοβακίας και την Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη της Μπρατισλάβα έπαιξε βασικό ρόλο στην διαμόρφωση της νέας τάξης πραγμάτων (Cabadaj, P, 2000). Μία από τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι συγγραφείς του νέου Νόμου για τις Βιβλιοθήκες ήταν το γεγονός ότι περιελάμβανε πρόταση ότι η Εθνική Βιβλιοθήκη της Σλοβακίας πρέπει να αποκτήσει νομική προσωπικότητα και να γίνει ανεξάρτητη από τη Matica slovenská, που είναι ένας οργανισμός που ιδρύθηκε τον 19ο αιώνα ως σλοβακικός πολιτιστικός σύλλογος και αυτός ήταν που έθεσε αργότερα τα θεμέλια της Εθνικής βιβλιοθήκης της Σλοβακίας. Η ενασχόληση με αυτό αποδείχθηκε ένα ιδιαίτερο ευαίσθητο πολιτικό ζήτημα. Το 1999, δημιουργήθηκε μια εθνική αναφορά για την δημόσια υποστήριξη αυτής της αλλαγής. Η Silvia Stasselová, πρόεδρος της Σλοβακικής Ένωσης Βιβλιοθηκών εκπροσώπησε την επιτροπή αναφορών στις διαπραγματεύσεις με τις κρατικές αρχές. Παρουσίασε τις απόψεις και τις προθέσεις της ειδικής κοινότητας βιβλιοθηκών στα μέσα ενημέρωσης και στο Κοινοβούλιο της Σλοβακίας, υποστηρίζοντας ότι η Εθνική βιβλιοθήκη γίνεται ανεξάρτητο και μη πολιτικοποιημένο ίδρυμα, όπως συμβαίνει και σε άλλα δημοκρατικά έθνη (Stasselová, 2008).

Τελικά, στις 12 Μαΐου 2000, ψηφίστηκε η πρώτη πράξη αυτόνομης βιβλιοθήκης από το Εθνικό Συμβούλιο της Σλοβακικής Δημοκρατίας, που άρχισε να ισχύει στις 1 Ιουλίου 2000. Προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια των σχέσεων μεταξύ των βιβλιοθηκών και των χρηματοδοτικών αρχών, η πράξη διευκρίνισε σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηματοδοτικών αρχών, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των βιβλιοθηκών (Čelková, L. 2007).

Η πράξη καθόρισε το σύστημα λειτουργίας της βιβλιοθήκης της Σλοβακικής Δημοκρατίας και τη θέση του εντός του συστήματος πληροφοριών του κράτους. Επιπλέον, καθόρισε τους ρόλους των διαφορετικών τύπων βιβλιοθηκών (επιστημονικές, ακαδημαϊκές, δημόσιες, σχολικές και ειδικές βιβλιοθήκες) σε ένα αποκεντρωμένο και συνεργατικό σύστημα. Με την έδρα του στο Martin, η Εθνική Βιβλιοθήκη χαρακτηρίστηκε επίσης από την πράξη ως κρατική χρηματοδοτική οργάνωση με αυστηρά καθορισμένη κατάσταση και καθήκοντα. Επιπλέον, η πράξη καθόρισε το σύστημα λειτουργίας της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης στην Μπρατισλάβα και στο Κέντρο εξειδικευμένων επιστημονικών βιβλιοθηκών (Krištofoná, K. 2012).

4.3 Πρόγραμμα σπουδών Βιβλιοθηκονομίας στη Σλοβακία

Η Σχολή Τεχνών του Πανεπιστημίου Comenius της Μπρατισλάβα εισήγαγε για πρώτη φορά το διδακτορικό στη Βιβλιοθηκονομία το 1923. Ο πρώτος δάσκαλος που κατείχε το διδακτορικό ήταν ο Δρ Jan Emler, ο οποίος εργάστηκε στη σχολή μέχρι το 1928. Τον Οκτώβριο του 1951, το Τμήμα Σλοβακικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας άνοιξε ένα διετές πρόγραμμα σπουδών βιβλιοθηκονομίας. Το 1952-1957 τα μαθήματα στον συγκεκριμένο τομέα διδάσκονταν στο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Δημοσιογραφίας και το 1957-1961 στο μετονομασμένο Τμήμα Δημοσιογραφίας και Βιβλιοθηκονομίας. Τα μαθήματα στη βιβλιοθηκονομία παρέχονταν στην αρχή μόνο από δασκάλους μερικής απασχόλησης που εργάζονταν υπό την επίβλεψη του εκάστοτε προϊστάμενου. Ο πρώτος τακτικός προϊστάμενος του τμήματος της βιβλιοθηκονομίας ήταν ο M. Štefanovičová, διορισμένος το 1954 (Dahl et al, 2002).

Το πρώτο ανεξάρτητο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας στη σχολή ιδρύθηκε το 1960. Την ίδια χρονιά άνοιξε το Κέντρο Εκμάθησης Μερικής Απασχόλησης στο Prešov. Το τμήμα προσέφερε προγράμματα πλήρους και μερικής απασχόλησης και από το 1962 προστέθηκε ένα διετές πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών βιβλιοθηκονομίας και δημόσιας εκπαίδευσης. Το 1966 άλλαξε το όνομά του σε Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Ακαδημαϊκών Πληροφοριών. Το 1969-1999 η βιβλιοθηκονομία και οι ακαδημαϊκές πληροφορίες μελετήθηκαν σε διπλά μεγάλα προγράμματα σε συνδυασμό με ξένες γλώσσες (Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Λατινικά, Ουγγρικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Σερβο-Κροατικά κ.λπ.), αλλά και με άλλους μη γλωσσικούς κλάδους (παιδαγωγική, φιλοσοφία, κοινωνιολογία, κ.λπ.). Το τμήμα άλλαξε το όνομά του το 1999 όταν μετονομάστηκε σε Τμήμα Βιβλιοθήκης και Επιστήμης Πληροφοριών. Το πρόγραμμα που είχε προηγουμένως ονομαστεί Βιβλιοθηκονομία και Ακαδημαϊκές Πληροφορίες άρχισε να αναφέρεται ως Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη Πληροφοριών και από το 2009 το πρόγραμμα είναι γνωστό ως Βιβλιοθήκη και Μελέτες Πληροφοριών (Fakloná, A. ,2005).

Από την ίδρυσή του, το τμήμα επικεντρώθηκε στην εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων και ειδικών πάνω στις πληροφορίες που αφορούν τις βιβλιοθήκες και αργότερα σε συστήματα ακαδημαϊκών και τεχνικών πληροφοριών. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990 οι μαθητές υπέβαλαν αίτηση για 4 ή 5 έτη για τα μεγάλα προγράμματα σπουδών που συνδύαζαν τη βιβλιοθηκονομία με ξένες γλώσσες ή άλλους κλάδους. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980, το Τμήμα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ειδικών πάνω στις βιβλιοθήκες και τις πληροφορίες (Fakloná, A. ,1995).

Ήδη στις δεκαετίες του 1970 και του 1980, το Τμήμα συμμετείχε σε πολλά σημαντικά ερευνητικά και αναπτυξιακά έργα που σχετίζονται με βιβλιοθήκες και συστήματα ακαδημαϊκών, τεχνικών και οικονομικών πληροφοριών. Συμμετείχε, για παράδειγμα, στο σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου ηλεκτρονικού συστήματος βιβλιοθήκης και πληροφοριών. Μετά το 1989 το Τμήμα συμμετείχε σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν από εγχώριους οργανισμούς επιχορήγησης και από την ίδια τη σχολή. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, ως απάντηση στην ταχεία εξέλιξη των δημόσιων δικτύων επικοινωνίας, η έρευνα και η διδασκαλία στο Τμήμα έχουν επικεντρωθεί σε θεσμικά ανεξάρτητες, κοινωνικές και τεχνολογικές-οργανωτικές πτυχές της ενημερωτικής δραστηριότητας, εφαρμόζοντας ταυτόχρονα την τεχνογνωσία της κοινωνικής, λογοτεχνικής και μαζικής επικοινωνίας. Η επιστήμη της βιβλιοθήκης κυριαρχείται από ζητήματα όπως η οργάνωση και η αναζήτηση πληροφοριών, η διαχείριση των πληροφοριών από τους χρήστες,

η αξιοποίησή τους, οι παραδοσιακές και εξωτερικές πηγές πληροφοριών μέσω διαδικτύου, η αρχιτεκτονική πληροφοριών και οι ηθικές και νομικές πτυχές της χρήσης πληροφοριών. (Dahl etc,2002).

4.4 Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών

Στη συνέχεια παρατίθεται το Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Πανεπιστημίου του Comenius της Μπρατισλάβας. Το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει στην παροχή δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου σε επεξεργασία βιβλίων με σκοπό την παροχή της ικανότητας εργασίας στο εμπόριο βιβλίων ή στη διατήρηση και ψηφιοποίηση σπάνιων βιβλίων, καθώς και την εμπειρογνωμοσύνη σε ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές, μεταξύ άλλων, της ψηφιοποίησης, της προσβασιμότητας στο διαδίκτυο. Εκπαιδεύουν εξειδικευμένους διαμεσολαβητές στη λογοτεχνική επικοινωνία καθώς και στο ηλεκτρονικό δίκτυο, και πιο συγκεκριμένα από χειρόγραφα έως τάσεις στην αρχιτεκτονική πληροφοριών, από την οικολογία της πληροφορίας έως την έρευνα των ενδιαφερόντων ανάγνωσης. Τα περισσότερα προγράμματα σπουδών βιβλιοθηκονομίας στην Σλοβακία είναι ίδια (Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Comenius, 2021).

Θέματα Διδασκαλίας

Ενότητα 1

- Προσεγγίσεις στον καθορισμό πληροφοριών στην επιστήμη της πληροφορίας.
- Τυπολογία πληροφοριών.
- Βασική ορολογία της επιστήμης της πληροφορίας (έρευνα πληροφοριών, ανάκτηση πληροφοριών, ορίζοντας πληροφοριών, συμπεριφορά πληροφοριών, προϊόν πληροφοριών, σχετικότητα)
- Σχετικοί όροι: δεδομένα, πληροφορίες, γνώσεις, έννοιες.

Ενότητα 2

- Ιστορική ανάπτυξη της επιστήμης της πληροφορίας.

- Δύο παραδείγματα έρευνας και εκπαίδευσης (Shera, Salton).
- Αντικείμενο της επιστήμης της πληροφορίας.
- Βασικοί κλάδοι της επιστήμης της πληροφορίας (θεωρητική, εφαρμοσμένη, έρευνα πληροφοριών, συμπεριφορά πληροφοριών, ψηφιακές βιβλιοθήκες, βιβλιομετρική και πληροφορική).
- Κοινωνική πληροφορική.
- Διεπιστημονικότητα και μεθοδολογία της επιστήμης της πληροφορίας.
- Στρατηγικές πληροφόρησης.
- Μοντέλα έρευνας πληροφοριών.

Ενότητα 3

- Συμπεριφορά πληροφοριών.
- Ορισμός και σχετικοί όροι (ανάγκες πληροφοριών, περιβάλλον πληροφοριών, συνάφεια).
- Βασικά μοντέλα συμπεριφοράς πληροφοριών στην επιστήμη της πληροφορίας (Taylor, Wilson, Ellis, Kuhlthau, Dervinová, Bates).
- Συμπεριφορά πληροφοριών στο ηλεκτρονικό περιβάλλον.
- Ιστορική ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της έρευνας πληροφοριών και της συμπεριφοράς της πληροφορίας.
- Στάδια ανάπτυξης της έρευνας πληροφοριών.
- Στάδια ανάπτυξης πληροφοριών
- Τυπολογία και δομή της συμπεριφοράς πληροφοριών.
- Τάσεις στην ανάπτυξη της έρευνας της επιστήμης της πληροφορίας.
- Ψηφιακές βιβλιοθήκες.

Ενότητα 4

- Προϊόν πληροφοριών.
- Ορισμός, ιδιότητες, συστατικά των προϊόντων πληροφοριών.
- Βασικοί τύποι αναλυτικών-συνθετικών προϊόντων πληροφοριών.
- Μεθοδολογία δημιουργίας (αναλυτικών-συνθετικών) προϊόντων πληροφοριών.
- Βασικά στάδια. Διάγνωση αναγκών πληροφοριών χρήστη.
- Τύποι αναλύσεων.
- Δημιουργικότητα σε δραστηριότητες πληροφόρησης

Ενότητα 5

- Θεωρία συστημάτων.
- Σύστημα, συστημικότητα και προσέγγιση συστήματος.
- Βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος.
- Τυπολογία συστημάτων.
- Δομή συστήματος.
- Συμπεριφορά συστήματος.
- Επίσημη συσκευή για την περιγραφή συστημάτων.
- Μεταμορφώσεις και μορφές εκπροσώπησής τους.
- Μοντελοποίηση, οργανωτικά-λειτουργικά μοντέλα.

Ενότητα 6

- Θεωρία συστημάτων πληροφοριών.
- Σύστημα και πληροφορίες, διαχείριση και οργάνωση.
- Πληροφοριακό σύστημα και ο ρόλος του στη διαχείριση και τη γνώση.

- Προσπάθειες δημιουργίας μιας γενικής θεωρίας των συστημάτων πληροφοριών.
- Τυπολογία συστημάτων πληροφοριών.
- Πληροφοριακά συστήματα στην επιστήμη, την έρευνα και την εκπαίδευση.
- Συστήματα πληροφοριών βιβλιοθήκης. Ψηφιακές βιβλιοθήκες.

Ενότητα 7

- Προσεγγίσεις και μέθοδοι σχεδιασμού και κατασκευής IS.
- Ανάλυση και σύνθεση συστήματος.
- Δομημένη ανάλυση.
- Μηχανική λογισμικού.
- Μηχανική πληροφοριών.
- Μέθοδοι απόφασης.
- Μοντέλα δεδομένων και μοντελοποίηση.
- Συστήματα βάσης δεδομένων.
- Τυποποίηση στον τομέα των συστημάτων και δικτύων πληροφοριών της βιβλιοθήκης.
- Έλεγχος πληροφοριών Σύστημα.

Ενότητα 8

- Πολιτική πληροφόρησης.
- Βασικά επίπεδα και μορφές πολιτικής πληροφόρησης.
- Ανάπτυξη και περιεχόμενο της πολιτικής πληροφόρησης.
- Πολιτική πληροφόρησης και πρόσβαση σε πληροφορίες.
- Πολιτική πληροφόρησης σε επίπεδο ΕΕ και Σλοβακικής Δημοκρατίας.

- Ιδρύματα και οργανισμοί έρευνας και χάραξης πολιτικής πληροφόρησης - EC, UNESCO, OECD, IFLA.
- Πολιτική πληροφόρησης σε επίπεδο εταιρείας / οργανισμού.
- Οικονομικό πλαίσιο της πολιτικής πληροφόρησης.
- Νέα οικονομία της πληροφορίας.
- Πληροφορίες ως εμπόρευμα.
- Πληροφορίες τιμής.
- Ανταγωνιστικές στρατηγικές σε δραστηριότητες πληροφόρησης.

Κεφάλαιο 5^ο Συγκριτική Μελέτη

Η εκπαίδευση που λαμβάνει ένας επαγγελματίας πριν ή και κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων του συμβάλει στην επαγγελματική εξέλιξή του και διασφαλίζει ότι θα είναι γνώστης των πιο πρόσφατων εξελίξεων, όχι μόνο στη δική του επιστήμη, αλλά και σε άλλες, στους τομείς εκείνους που ταυτίζονται με την Επιστήμη της Πληροφόρησης. Η διαφορά στο σύγχρονο περιβάλλον πληροφόρησης έγκειται στο βαθμό της εξέλιξης που πρέπει να έχει ένας βιβλιοθηκονόμος από τη στιγμή που θα αποφοιτήσει, ή καλύτερα, θα ολοκληρώσει τις τυπικές βιβλιοθηκονομικές σπουδές, ανάλογα, βέβαια, με τη χώρα προέλευσής του, μέχρι και το σημείο που μπορεί να θεωρηθεί ως ένας επαγγελματικά ενημερωμένος και επιστημονικά επαρκής επαγγελματίας.

Έτσι, ενώ παλιότερα μια πρακτική εξάσκηση κάποιων ετών θα μπορούσε να του προσφέρει μία τέτοια ιδιότητα, σήμερα είναι μάλλον λογικό να υποθέσουμε ότι δεν υπάρχει ένα καταληκτικό σημείο στην εκπαίδευση ενός βιβλιοθηκονόμου, τουλάχιστον όσον αφορά το ψηφιακό περιβάλλον. Είναι τέτοιος ο ρυθμός ανάπτυξης, εξέλιξης και διαφοροποίησης, και τέτοιου μεγέθους, ποιότητας και συχνότητας οι αλλαγές, που καθιστούν τη διαρκή εκπαίδευση και ενημέρωση σε νέες τεχνολογίες μια σημαντική ασχολία για κάθε επαγγελματία. Η συμμετοχή σε συνέδρια, η ανάπτυξη επιστημονικής επικοινωνίας μέσα από οργανισμούς και οργανώσεις, αλλά και γενικά η διαρκής επιδίωξη του βιβλιοθηκονόμου να ενημερώνεται για τις εξελίξεις στην επιστήμη του και να μη θεωρεί δεδομένη και επαρκή τη

γνώση που κατέχει θα τον βοηθήσει να αποκτήσει μία από τις σημαντικότερες ικανότητες στο νέο περιβάλλον πληροφόρησης, τη διά βίου εκπαίδευση (Γερόλιμος, 2008).

Φαίνεται ότι τα τρία προγράμματα σπουδών βιβλιοθηκονομίας που εξετάστηκαν προσπαθούν να στηρίξουν την εκπαίδευση που προσφέρουν στους φοιτητές τους σε δύο πυλώνες: από τη μια να εξασφαλίσουν ότι θα διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και ποιότητες για να εργαστούν σε υπηρεσίες πληροφόρησης, μία, σχετικά, επιτυχημένη προσπάθεια, και, από την άλλη, να διασφαλίσουν, διαχρονικά, ότι τα προγράμματα σπουδών και η εκπαιδευτική υποδομή θα συμβαδίζουν με αντίστοιχα προγράμματα σε διεθνές επίπεδο, καθώς θα συμπεριλαμβάνουν τις πιο πρόσφατες επιστημονικές και επαγγελματικές εξελίξεις. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί και να καλλιεργηθεί η προσέγγιση προς τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας (Information Technologies, IT), προσέγγιση η οποία έχει ξεκινήσει από το τέλος της δεκαετίας του 1990 χωρίς, παρ' όλα αυτά, να μειωθεί η σημασία που δίνεται στην «παραδοσιακή» Βιβλιοθηκονομία.

Σύμφωνα με τον Γερόλιμο (2013) η δομή της βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης θα πρέπει να καλύπτει την ταυτόχρονη σύνδεση του παλαιού με το νέο, του «παραδοσιακού» με το «καινοτόμο», του συμβατικού με το ψηφιακό. Οι συντάκτες των προγραμμάτων σπουδών αναγνωρίζουν τη σημασία του διττού χαρακτήρα του σύγχρονου περιβάλλοντος πληροφόρησης, αυτού που μπορεί να χαρακτηριστεί και ως «υβριδικό». Αυτός ο χαρακτήρας μπορεί να γίνει διακριτός και στα προγράμματα σπουδών που συγκρίναμε καθώς είναι φανερό από τη δομή των μαθημάτων πως επιχειρείται ένα πάντρεμα της κλασικής βιβλιοθηκονομίας με τον νέο ψηφιακό κόσμο.

Επίσης, γίνεται φανερό το πόσο σημαντικά θεωρούνται και τα διοικητικά προσόντα καθώς αποτελούν σημαντική προσθήκη για αρκετούς εργοδότες και, μάλλον, αντανακλούν τη σύγχρονη πραγματικότητα όπου η πληροφορία αντιμετωπίζεται, συχνά, ως οικονομικό προϊόν. Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ικανότητα δεν συμπεριλαμβάνεται μόνο γιατί ο βιβλιοθηκονόμος πρέπει να γνωρίζει, αν του ζητηθεί, πώς να αξιοποιεί εμπορικά την πληροφορία με στόχο το κέρδος, αλλά και γιατί η γνώση των οικονομικών και επιχειρηματικών πρακτικών και εξελίξεων μπορεί να βοηθήσει τον βιβλιοθηκονόμο στην κατάρτιση του προϋπολογισμού της βιβλιοθήκης, στην καλύτερη αγορά και αξιοποίηση online εργαλείων και στην προώθηση και προβολή των υπηρεσιών που προσφέρει η βιβλιοθήκη, ή, ακόμα και στη συνειδητοποίηση για ανάγκη ανάπτυξης νέων υπηρεσιών τις οποίες δεν καλύπτει το σύγχρονο, εμπορικό ή και επιστημονικό περιβάλλον.

Όσον αφορά πιθανόν ελλείψεις που διαφαίνονται στα προγράμματα το επίπεδο των σπουδών θα μπορούσε να βελτιωθεί σημαντικά αν τα Τμήματα ανέπτυσαν ακόμα περισσότερο συνεργασίες με αντίστοιχα Τμήματα Πανεπιστημίων του εξωτερικού, μέσω της κινητικότητας καθηγητών και φοιτητών.

Επίσης, στα προγράμματα σπουδών των τριών Τμημάτων, θα έπρεπε, ίσως, να εξεταστεί η ενσωμάτωση περισσότερων, και διακριτών, μαθημάτων που θα αποσκοπούν στην απόκτηση «γενικών» βιβλιοθηκονομικών προσόντων – σε αντίθεση με τα τεχνικά – από τους απόφοιτούς τους, όπως είναι προσόντα επικοινωνίας, ανάλυσης, κριτικής σκέψης, ηγετικής προσωπικότητας, διαπροσωπικών σχέσεων κλπ.

Οι Ragnar Audunson, Ragnar Nodlie και Igener Cathrine Spanger, υποστηρίζουν ότι τα σύγχρονα εκπαιδευτικά προγράμματα για τους βιβλιοθηκονόμους πρέπει να είναι προσανατολισμένα στη δημιουργία του «ολοκληρωμένου βιβλιοθηκονόμου», σε αντίθεση με τα προγράμματα σπουδών που εκπαιδεύουν βιβλιοθηκονόμους προσανατολισμένους σε συγκεκριμένους επιστημονικούς τομείς (disciplinary librarian). Ορίζουν τον ολοκληρωμένο βιβλιοθηκονόμο ως τον επαγγελματία που χειρίζεται ικανοποιητικά τα τεκμήρια της βιβλιοθήκης και κατανοεί τις διαχειριστικές, κοινωνικές και ιδρυματικές διαστάσεις της βιβλιοθηκονομίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρουν, οι επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμοι θεωρούν ότι μια εκτενής και αναλυτική προσέγγιση στις βιβλιοθηκονομικές σπουδές είναι πιο χρήσιμη από μια πιο εξειδικευμένη σε κάποια θεματική ή επιστημονική κατηγορία. Αναφέρουν, επίσης, ως σημαντικά προσόντα την ικανότητα ανάλυσης, την καλή επικοινωνία και τη στρατηγική σκέψη (Ragnar etc, 2003).

Έμφαση σε αυτή την κατηγορία προσόντων δίνει η Fisher και υπογραμμίζει τη σημασία προσόντων όπως τη δημιουργικότητα, τη φαντασία, την ηγετική προσωπικότητα, την επίλυση προβλημάτων, την επικοινωνία, καθώς και την ανάλυση και τα οικονομικά προσόντα (Fisher, 2004).

Οι προσωπικές ικανότητες και τα ατομικά χαρίσματα (όπως ευχάριστη προσωπικότητα, αίσθηση του χιούμορ, καινοτομία, δημιουργικότητα, φαντασία κλπ.) τα οποία προσωπικά χαρακτηρίζουν τον κάθε βιβλιοθηκονόμο, προσόντα τα οποία είναι ατομικά και μοναδικά για την εργασιακή προσωπικότητά του, αποτελούν μία από τις πιο σημαντικές κατηγορίες στο σύγχρονο προφίλ ενός επαγγελματία. Πρόκειται για το αποτέλεσμα της καθημερινής τριβής του βιβλιοθηκονόμου με το επάγγελμά του, της συχνής επαφής και εξυπηρέτησης των χρηστών, των δυσκολιών που συναντά κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του και των

αρμοδιοτήτων που έχει και επιδιώκει να έχει σε ομάδες εργασίας και σε ερευνητικά σχήματα εντός και εκτός εργασιακού χώρου.

Επιπρόσθετα, μπορούν, χωρίς βέβαια να χάσουν τον προσανατολισμό τους στην τεχνική φύση του επαγγέλματος, να δώσουν τη δυνατότητα στους φοιτητές τους να αποκτήσουν μία πιο ολοκληρωμένη διεπιστημονική εικόνα των μεθόδων και των τεχνικών αξιοποίησης της πληροφορίας στις ποικίλες της μορφές σε διάφορες υπηρεσίες πληροφόρησης.

Τέλος, θα μπορούσε να δοθεί μια μελλοντική εκτίμηση για τα προσόντα που κατέχουν οι βιβλιοθηκονόμοι όταν τελειώνουν τις τυπικές βιβλιοθηκονομικές σπουδές, αλλά και σε σχέση με τις εμπειρίες και τις γενικές γνώσεις που κατέχουν από μια γενική επαφή και χρήση διαφόρων συστημάτων πληροφόρησης. Τα προσόντα διαχείρισης ψηφιακών τεκμηρίων αναγκάζονται, ουσιαστικά, να τα αναπτύξουν όπου κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο μέσα από τις εργασιακές συνθήκες, αλλά, επί της ουσίας, παραμένουν, τις περισσότερες φορές, προσανατολισμένοι στη συμβατική διαχείριση των τεκμηρίων και στις τεχνικές και τα μέσα που για πολλά χρόνια χρησιμοποίησαν και αξιοποίησαν. Σε μερικές δεκαετίες από σήμερα όμως, και ενώ πολλοί από τους βιβλιοθηκονόμους που εργάστηκαν και στο παραδοσιακό περιβάλλον θα έχουν αποχωρήσει, οι νέοι επαγγελματίες που θα έρθουν να τους αντικαταστήσουν θα έχουν, σαφέστατα, πολύ περισσότερες εμπειρίες, ως χρήστες και ως σπουδαστές, που θα προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από έναν ψηφιακό κόσμο.

Συμπεράσματα

Ένα πράγμα που ξεχωρίζει αυτήν την έρευνα είναι ο βαθμός ομοιογένειας που υπάρχει στα τμήματα βιβλιοθηκονομίας των πανεπιστημίων των χωρών που αναλύθηκαν. Αυτή η ομοιογένεια υπάρχει παρά την ύπαρξη ορισμένων διαφορών που μπορεί να οφείλονται στο διαφορετικό πλαίσιο της ιστορικής και εκπαιδευτικής πολιτικής των χωρών. Ενώ κάποια ποικιλομορφία είναι ορατή, η επιθυμία για υψηλότερο βαθμό συγκρισιμότητας, όπως την εισήγαγε η ΕΕ, παρέχει την ευκαιρία να εργαστούμε πάνω σε ένα κοινό πρότυπο στην επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας. Επιπλέον, για τις εθνικές ή περιφερειακές επαγγελματικές ενώσεις βιβλιοθηκονόμων το EUCLID που προβλέπεται σε όλα τα υπό εξέταση τμήματα μπορεί να χρησιμεύσει ως μηχανισμός για την συνένωση της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης των βιβλιοθηκονόμων. Τα Τμήματα βιβλιοθηκονομίας των τριών υπό εξέταση χωρών άλλαξαν τα ονόματά τους ώστε να συμπεριλάβουν και την επιστήμη της πληροφορικής. Ωστόσο,

αυτές οι δραστικές αλλαγές δεν περιορίζονται στους τίτλους μόνο. Η αλλαγή ονόματος ανάγκασε τα πανεπιστήμια να αλλάξουν και το πρόγραμμα σπουδών τους, αν και η κατεύθυνση τους δεν είναι ξεκάθαρη.

Μέσα από την μελέτη που διεξάγαμε φάνηκε η επιτυχής εξέλιξη της επιστήμης της πληροφόρησης, η οποία έρχεται σε αντίθεση με τον προηγούμενο τίτλο του Τμήματος "βιβλιοθηκονομίας". Υπάρχει μια ισχυρή τάση το Τμήμα να αναφέρεται ως «Τμήμα βιβλιοθήκης και επιστημών πληροφόρησης» αντί για σαφή διάκριση μεταξύ των δύο κλάδων. Τα προγράμματα σπουδών των Τμημάτων βιβλιοθηκονομίας περιλαμβάνουν τη διαχείριση και την διδασκαλία της τεχνολογίας των πληροφοριών και τη βιβλιοθηκονομία, τις αρχειακές μελέτες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις μελέτες βιβλίων και την διαχείριση αρχείων. Ορισμένα Τμήματα εξακολουθούν να έχουν ισχυρούς δεσμούς με την παραδοσιακή βιβλιοθήκη. Αυτό φαίνεται από τα σχετικά υψηλά ποσοστά σε μαθήματα κοινωνικής επιστήμης και ανθρωπιστικών σπουδών. Η παράδοση είναι δύσκολο να σπάσει. Θα ήταν ενδιαφέρον κάποια στιγμή να μελετήσουμε περαιτέρω την προστιθέμενη αξία που έχουν αυτά τα μαθήματα στην εκπαίδευση των επαγγελματιών βιβλιοθηκονόμων και ποια είναι τα οφέλη ή οι παγίδες τους, καθώς αυτά είναι σημαντικά ερωτήματα σε μια εποχή ταχείας ενσωμάτωσης της τεχνολογίας στο επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου.

Οι υπηρεσίες βιβλιοθήκης στις περισσότερες χώρες της ΕΕ φαίνεται να είναι προσανατολισμένες στην ομαλή προσαρμογή στις κοινωνικές αλλαγές, στην αγορά εργασίας, στις εθνικές και παγκόσμιες οικονομικές αλλαγές και στην πολιτική πραγματικότητα. Μερικά υπολείμματα από πρώην προγράμματα σπουδών των εν λόγω τμημάτων παραμένουν, αλλά είναι δύσκολο να πούμε αν αυτό οφείλεται σε προβλήματα των τμημάτων ή αν οφείλεται σε κοινωνικές και πολιτικές δομές αυτών των χωρών που είναι ακόμη κάπως άκαμπτες, παρέχοντας λιγότερη ευελιξία στα τμήματα βιβλιοθηκονομίας να διαμορφώσουν τα προγράμματα τους σύμφωνα με τις δικές τους πολιτικές. Αυτή η μελέτη συγκέντρωσε πληροφορίες σχετικά με προγράμματα σπουδών των Τμημάτων βιβλιοθηκονομίας στην Ρωσία, τη Γαλλία και τη Σλοβακία. Τα περισσότερα «ευρήματα» ήταν αναμενόμενα ενώ κάποια άλλα όχι.

Ένα από τα σημαντικά αποτελέσματα της μελέτης είναι η ανάγκη για σαφείς πολιτικές και οδηγίες σχετικά με το ακριβές αντικείμενο σπουδών. Απαιτείται σαφήνεια και οι διαδικτυακές παρουσιάσεις να διεξάγονται όχι μόνο στα αγγλικά και στη γλώσσα της χώρας υποδοχής αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες. Αυτό είναι απαραίτητο για οποιαδήποτε επιτυχή συνεργασία και συντονισμό των τμημάτων βιβλιοθηκονομίας. Η ανταλλαγή

πληροφοριών είναι απαραίτητη εάν περιμένουμε να επιτύχουμε ενεργητική συνεργασία και διαφάνεια για την εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων. Αυτή η μελέτη επικεντρώθηκε μόνο στα μαθήματα των Τμημάτων αυτών των τριών χωρών. Μια νέα μελέτη θα μπορούσε να περιλαμβάνει αναλύσεις σχετικά με τους φοιτητές και το εκπαιδευτικό προσωπικό και ενδεχομένως μια έρευνα για το πώς οι νέες μέθοδοι διδασκαλίας ενσωματώνονται σε ένα πρόγραμμα σπουδών. Τα επίπεδα ετοιμότητας και προσπάθειας αφιερωμένες στην εκπαίδευση μέσω διαδικτύου και σε άλλες παιδαγωγικές μεθόδους είναι επίσης πιθανά θέματα για περαιτέρω έρευνα και μελέτη.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Ανδρέου Ιωάννα και Γαϊτάνου Πανωραία : Αλλαγές στην εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης: ικανότητες και δεξιότητες που δεσπόζουν στο κατώφλι του 21ου αιώνα. *Συνεργασία: online περιοδικό*, 2008, vol. 1.

Γερόλιμος Μιχάλης, (2013), «Η ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση στη βιβλιοθηκονομία».

Μονιάρου Βαλεντίνη , Χατζημαρή Στέλλα και Τσάφου Σταματίνα :Αλλαγές στην κοινωνία της πληροφορίας αλλαγές στην εκπαίδευση των επαγγελματιών της πληροφόρησης., 2005 . In 14ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα (GR), 1-3 Δεκεμβρίου. [υλικό συνεδρίου].

Τσιμπόγλου, Φίλιππος Χ. (2006), «Μοντέλο Συνεργασίας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Μια Συστημική Προσέγγιση», Τεκμήριο 6 29- 96.

Τσιμπόγλου, Φίλιππος : Μοντέλο πρόσβασης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: απαιτούμενος χρόνος. *Τεκμήριον* , 2006, σελ. 29-97. [Άρθρο περιοδικού (σελιδοποιημένο)].

Ξένη

Andréa N. Atkins, B.A. Discretion in Russian Librarianship: Pre-Soviet, Soviet, Post-Soviet. Thesis. The Ohio State University 2012. Pp 4-12,38-42

Androvič, A. (1997). Slovenských knižníc “Law Story” [Slovak libraries’ “Law Story”]. In Sborník z 5. konference Knihovny současnosti 1997 [Proceedings from the 5th conference, Libraries of the Present 1997] (pp. 182–192). Bratislava: Sdružení knihoven ČR.

Aubusson Ragnar, Nordlie Ragnar [and] Spanger, Inger Cathrine (2003), «The Complete Librarian – an Outdated Species? LIS Between Profession and Discipline», *New Library World*, 104, 6 195-202

Audunson Ragnar , Nordlie Ragnar Spangen Inger Cathrine. The complete librarian – an outdated species? LIS between profession and discipline, *New Library World*, ISSN: 0307-4803, Publication date: 1 July 2003

Bahna, J., & Šimkovič, V. (2009, October). Obnova a revitalizácia historických budov Univerzitnej knižnice v Bratislave [Restoration and revitalization of the historical buildings of the University Library in Bratislava]. *Stavebnictví [Civil engineering]*, 10.

Bailey, Charles W. Jr. (2005), «The Role of Reference Librarians in Institutional Repositories», *Reference Services Review*, 33, 3 259-267.

Barbier Frederic . *Historia del Libro*, Alianza editorial ,2015

BARNETT, Graham K. *Histoire des bibliothèques publiques en France de la Révolution à 1939*, Paris: Cercle de la Librairie, 1987.

Bayle Édith. HISTOIRE ET BIBLIOTHÉCONOMIE. *Bibliothèque de l'École des chartes* Vol. 131, No. 1 (Janvier-Juin 1973), pp. 221-232 (12 pages), Published By: Librairie Droz

Beaven Remnek, Miranda, ed. (1991). *Books in Russia and the Soviet Union: past and present*. Wiesbaden: Harrassowitz

BLASSELLE, Bruno et MELET-SANSON, Jacqueline, La Bibliothèque nationale, mémoire de l'avenir, Paris: Découvertes Gallimard, 1990.

BLASSELLE, Bruno, La Bibliothèque nationale, Paris: Presses Universitaires de France, Que sais-je ? n° 2496, 1989.

BLETON, Jean, « Les magasins à livres dans les bibliothèques françaises du début du XIX e siècle à nos jours », BBF, 1956, n° 3, p. 183-206 [en ligne] <<http://bbf.enssib.fr>> Consulté en octobre 2008.

BORDA, Xavier, Les Bibliothèques en débat au miroir des revues professionnelles des années 30, Mémoire d'études DCB17, Villeurbanne: Enssib, 2008.

Borris Korsch, (1990). "Soviet Librarianship under Gorbachev: Change and Continuity." Solanus. New Series Vol.4: 24-45.

Brine, Jenny. (1992). "Perestroika and Soviet libraries." Libri, 42 (2): 144-166.

Cabadaj, P. (2000). Významný deň Slovenskej národnej knižnice [An important day for the Slovak National Library]. Knižnica [Library], 1(2), 75.

Casso Lionel .A survey of ancient libraries - Lionel Casson, *LIBRARIES IN THE ANCIENT WORLD* (Yale University Press, New Haven, CT 2001). Pp. 189, 30 ill. ISBN 0-300-08809-4

Čelková, L. (2007). Spolok slovenských knihovníkov jubiluje [Slovak Librarians Association celebrates its anniversary]. Knižná revue [Library review], 17(1), 10. Retrieved May 2, 2014, from http://www.casopisstavebnictvi.cz/obnova-a-revitalizacia-historickych-budov-univerzitetnej-kniznice-v-bratislave_N2728

Claude Jolly . Sous-direction des bibliothèques et de la documentation. Biographie. Le Cercle de la librairie, 1988

Council of Europe Steering Committee for Culture, Heritage, and Landscape. (2003, February). European program of national cultural policy reviews: National cultural policy in the Slovak Republic—Report of a group of European experts. Retrieved May 2, 2014, from http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/Culture/Reviews/CDCULT-BU2003-2BSlovak_EN.pdf

Dahl, K., Francis, S., Tedd, L.A., Tetrevova', M. and Zihlavnikova', E. (2002), "Training for professional librarians in Slovakia by distance-learning methods: an overview of the PROLIB and EDULIB projects", Library Hi Tech, Vol. 20 No. 3, pp. 340-351.

Fisher, Bidy (2004). «Workforce Skills Development: The Professional Imperative for Information Services in the United Kingdom», Australian Library and Information Association (ALIA) Biennial Conference, 21-24 September, Gold Coast, Queensland, Australia [<http://conferences.alia.org.au/alia2004/pdfs/ fisher.b.paper.pdf>].

Faklová, A. (1995). Transformácia verejného knihovníctva na Slovensku a jeho východiská [Public librarianship in Slovakia and its starting points].

Faklová, A. (2005). Kultúrna politika v knihovníctve v rokoch 1990–2005 [Cultural policy in librarianship during 1990–2005]. In J. Kopáčiková (Ed.), Zborník z 33. medzinárodného informatického sympózia INFOS 2005 [Proceedings of the 33rd International Informatics Symposium INFOS 2005] (pp. 27–46). Bratislava: Slovak Center of Scientific Information.

Krištofová, K. (2012). Konceptia ďalšieho rozvoja Slovenskej národnej knižnice [Concept of Slovak National Library development]. Knižnica [Library], 13(11–12), 3–9. Kurák, J. (Ed.). (1994). Východiská transformácie slovenského knihovníctva [Slov]

Manilova, T., Gruzdev, I., & Zaitseva, L. (2012). Preliminary results of the statistical survey of Russian libraries. *Bibliotekovedenie*, 2, 14–22

Mark James, University of Exeter, Bogdan C. Iacob, University of Exeter, Tobias Rupprecht, University of Exeter, Ljubica Spaskovska, University of Exeter Publisher: Cambridge University Press, DOI: <https://doi.org/10.1017/9781108576703.008>, pp 312-363

Pallier Denis. Histoire et évolution du métier de bibliothécaire. *Bulletin d' informations de l' Associations des bibliothécaire francais*.-no 164-1994

POULAIN, Martine, *Livres pillés, lectures surveillées*, Paris : Gallimard, 2008

RICHTER, Noë, « Introduction à l'histoire de la lecture publique », *BBF*, 1979, n° 4, p.167-174 [en ligne] <<http://bbf.enssib.fr>> Consulté le 6 septembre 2008.

Tedd Lucy , Kerstin Dahl and Milena Tetřevová. Training for professional librarians in Slovakia by distance-learning methods: An overview of the PROLIB and EDULIB projects, September 2002 *Library Hi Tech* 20(3), DOI: 10.1108/07378830210444531

Wallace Koehler (2006). “National library associations as reflected in their codes of ethics: Four codes examined.” *Library Management*, 27 (1/2): 83-100.

Wallace Koehler. National library associations as reflected in their codes of ethics: Four codes examined, ISSN: 0143-5124, Publication date: 1 January 2006

Winter, Michael F. (1983). The Professionalization of Librarianship (Occasional Papers No. 160). Urbana-Champaign: University of Illinois, Graduate School of Library and Information Science.

Δικτυογραφία

- Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Comenius 2021
<https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/katedra-kniznicnej-a-informacnej-vedy/>
- Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Bourgeon 2021
<https://www.univ-lyon3.fr/bibliotheques-universitaires-departement-de-l-informatique-documentaire>
- Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Όρενμπουργκ 2021
<http://osiart.ru/>